

CRNA GORA
MINISTARSTVO VANJSKIH POSLOVA

**IZVJEŠTAJ O RADU I STANJU U UPRAVNIM OBLASTIMA IZ
NADLEŽNOSTI MINISTARSTVA VANJSKIH POSLOVA ZA 2018. GODINU**

Podgorica, 20. marta 2019. godine

SADRŽAJ

REZIME	4
I UVOD	8
II DJELOKRUG I ORGANIZACIJA RADA.....	9
III REALIZACIJA PROGRAMA RADA VLADE ZA 2018. GODINU	11
IV REALIZACIJA ZAKLJUČAKA VLADE ZA 2018. GODINU	11
V IZVJEŠTAJ O RADU ORGANIZACIONIH JEDINICA.....	12
1. GENERALNI DIREKTORAT ZA BILATERALNE POSLOVE	12
1.1. <i>Saradnja sa susjednim zemljama</i>	12
1.2. <i>Saradnja sa evropskim zemljama</i>	13
1.3. <i>Saradnja sa SAD, Kanadom, Argentinom i Paragvajem</i>	14
1.4. <i>Saradnja sa zemljama Azije, Afrike i Bliskog Istoka</i>	15
1.5. <i>Saradnja sa zemljama Evroazije</i>	16
2. GENERALNI DIREKTORAT ZA MULTILATERALNE POSLOVE.....	17
2.1. <i>Ujedinjene nacije (UN)</i>	17
2.1.1. <i>Bezbjednost, razoružanje, neproliferacija i kontrola spoljne trgovine oružjem</i>	17
2.1.2. <i>Održivi razvoj i reforma razvojnog sistema UN</i>	18
2.1.3. <i>Ljudska prava</i>	19
2.1.4. <i>Učešće na važnim zasjedanjima glavnih organa UN</i>	20
2.1.5. <i>Učešće u radu specijalizovanih agencija, programa, fondova iz sistema UN i drugih organizacija sa sjedištem u Ženevi, Beču, Parizu, Rimu i Abu Dabiju</i>	21
2.2. <i>Organizacija za evropsku bezbjednost i saradnju (OEBS)</i>	22
2.2.1. <i>Učešće na sastancima/forumima/konferencijama u okviru OEBS-a</i>	22
2.2.2. <i>Mediji</i>	22
2.2.3. <i>Saradnja sa Kancelarijom OEBS za demokratske institucije i ljudska prava (ODIHR)</i> 23	
2.2.4. <i>Predsjedavanje Crne Gore Sporazumom o podregionalnoj kontroli naoružanja, Član IV, Aneks 1-B, Dejtonskog sporazuma za mir u Bosni i Hercegovini</i>	24
2.3. <i>Savjet Evrope (SE)</i>	24
2.4. <i>Regionalne organizacije i inicijative</i>	26
2.4.1. <i>Predsjedavanje Crne Gore regionalnim inicijativama i mehanizmima</i>	26
3. GENERALNI DIREKTORAT ZA EVROPSKU UNIJU	28
3.1. <i>Aktivnosti u oblasti evropskih integracija</i>	28
3.2. <i>Regionalne inicijative</i>	30
3.2.1. <i>Berlinski proces</i>	30
3.2.2. <i>Zapadnobalkanska šestorka (ZB6)</i>	30

3.2.3.	Predsjedavanje Strategijom EU za jadransko-jonski region (EUSAIR).....	31
3.3.	Usaglašavanje sa zajedničkom vanjskom i bezbjednosnom politikom EU.....	32
4.	GENERALNI DIREKTORAT ZA NATO I POLITIKU BEZBJEDNOSTI.....	32
4.1.	Sprovođenje političkih prioriteta – Crna Gora članica NATO-a	32
4.2.	Predsjedavanje regionalnim bezbjednosnim inicijativama	34
4.2.	Učešće na međunarodnim skupovima i konferencijama	35
4.3.	Ispunjavanje obaveza koje proizilaze iz članstva u NATO	36
5.	GENERALNI DIREKTORAT ZA EKONOMSKU I KULTURNU DIPLOMATIJU	37
5.1.	Ekonomska diplomatija	37
5.1.1.	Međunarodne finansijske organizacije i inicijative	38
5.1.2.	Aktivnosti Crne Gore sa svjetskim izložbama	39
5.2.	Kulturna diplomatija.....	40
5.3.	Razvojna saradnja i humanitarna pomoć.....	41
6.	GENERALNI DIREKTORAT ZA KONZULARNE POSLOVE	43
7.	GENERALNI DIREKTORAT ZA MEĐUNARODNO PRAVNE POSLOVE.....	45
7.1.	Međunarodni ugovori.....	45
7.2.	Međunarodni administrativni ugovori	47
7.3.	Međunarodne restriktivne mjere.....	48
VI	GENERALNI SEKRETARIJAT	49
6.1.	Normativno-pravni poslovi	49
6.2.	Kadrovski poslovi	50
6.3.	Slobodan pristup informacijama	50
6.4.	Finansije.....	51
6.5.	Javne nabavke	52
VII	DIPLOMATSKA AKADEMIJA	53
VIII	GLAVNI DIPLOMATSKI INSPEKTOR	55
IX	UPRAVA ZA DIJASPORU	55
9.1.	Usvajanje Zakona o saradnji Crne Gore sa dijasporom – iseljenicima	55
9.2.	Dani dijaspore – iseljenika	56
9.3.	XII Ljetnja škola jezika i kulture Crne Gore „Crna Gora moja postojbina“.....	57
9.4.	Organizovana III sjednica Savjeta za saradnju sa iseljenicima	58
9.5.	Normativno – pravne i druge aktivnosti.....	58
X	Ocjena stanja i predlog mjera.....	59
	ZAKLJUČAK.....	60
	ORGANIZACIONA STRUKTURA	61

REZIME

Ministarstvo vanjskih poslova, u skladu sa raspoloživim kapacitetima predano radi na sprovođenju svih aktivnosti iz domena spoljne politike, a naročito u kontekstu ostvarivanja naših spoljnopolitičkih prioriteta. Ministarstvo vanjskih poslova je za 2018. realizovalo 100% obaveza predviđenih Programom rada Vlade.

Ostvarenje jednog od najvažnijih spoljnopolitičkih prioriteta - **članstva u NATO** značajno je uticalo na kredibilitet Crne Gore na međunarodnoj sceni. Jednogodišnje predsjedavanje Crne Gore Američko-jadranskom poveljom - A5 (januar-decembar 2018.), prvi put u svojstvu NATO saveznice, bila je prilika za promociju NATO politike otvorenih vrata, ali i za jačanje regionalne bezbjednosne saradnje, te odnosa među državama regiona. Upravo zato je Crna Gora, tokom prošlogodišnjeg predsjedavanja regionalnim inicijativama, ali i kroz sve ostale bilateralne i multilateralne mehanizme, snažno podržavala napredak aspiranata i dijelila svoja iskustva iz procesa pristupanja. Rezultati nijesu izostali i postignuće Sjeverne Makedonije je uspjeh svih i dobra vijest za region u cjelini.

Tokom obilježavanja prve godišnjice članstva u NATO (5 juna 2018.) otpočeo je program zaštite vazdušnog prostora Crne Gore (Air Policing), čiji su nosioci Grčka i Italija.

Još jedan benefit članstva Crne Gore u NATO koji se reflektuje na crnogorske građane jeste i mogućnost njihovog zaposlenja u strukturama NATO-a, kako u Briselu, tako i u drugim sjedištima. Predstavnici NATO službe za ljudske resurse boravili su u Podgorici i predstavili mogućnosti zapošljavanja i stažiranja u okviru NATO. Posjeta je imala pozitivan odjek, što je takođe jedan od pokazatelja da građani, već sada, nakon godinu dana članstva, formiraju jasniju i realniju sliku o samoj Alijansi.

Članstvo u NATO-u snažan je podsticaj ostvarenju drugog spoljnopolitičkog cilja, **članstva u EU**, na čemu se posvećeno radilo. Tokom prethodne godine otvoreni su pregovori u dva pregovaračka poglavlja. Crna Gora je 25. juna, na Međuvladinoj konferenciji u Luksemburgu, otvorila pregovaračko poglavlje 17 – Ekonomska i monetarna unija, dok je na Međuvladinoj konferenciji u Briselu, održanoj 10. decembra, otvoreno poglavlje 27 – Životna sredina i klimatske promjene.

Nastavljeno je usklađivanje sa svim pozicijama, odlukama i deklaracijama u okviru Zajedničke spoljne i bezbjednosne politike EU. Ostvarena je sadržajna saradnja s evropskim parterima - institucijama EU i državama članicama, te se u redovnim kontaktima razmjenjuju mišljenja i smjernice u cilju daljeg integracionog napretka.

Takođe, Crna Gora posvećeno radi na realizaciji obaveza u okviru Berlinskog procesa i pripremama za naredni Samit koji se održava u Poznanju (Poljska) početkom jula 2019. Na prethodnim samitima u Trstu i Londonu izražena je nedvosmislena podrška evropskoj perspektivi Zapadnog Balkana i ocijenjeno da Crna Gora u kontinuitetu razvija prijateljske

odnose sa susjedima, zasnovane na principima međusobnog povjerenja i poštovanja, afirmišući regionalnu saradnju kao jedan od svojih vanjskopolitičkih prioriteta.

Uz NATO i EU, Crna Gora je bila aktivna u realizaciji aktivnosti u preko **30 regionalnih organizacija i inicijativa**. Tako je u 2018. preuzela jednogodišnje predsjedavanje Jadransko-jonskom inicijativom (JJI) i Strategijom EU za Jadransko-jonski region (EUSAIR) koje će trajati do maja 2019. Crna Gora je u drugoj polovini 2018. predsjedavala Članom IV, Aneks 1-B Opšteg okvirnog sporazuma za mir u Bosni i Hercegovini i još jednom potvrdila svoje opredjeljenje da podstiče koordinaciju i jača mehanizme za osiguranje bezbjednosti. Važno je istaći i zastupljenost crnogorskih predstavnika na regionalnim pozicijama. U aprilu 2018. je crnogorski predstavnik prof. dr Igor Lukšić izabran za generalnog sekretara Savjeta za regionalnu saradnju (RCC) za period 21. januar 2022 - 31. decembar 2024. Trogodišnji mandat crnogorskoj predstavnici na poziciji direktorice Regionalnog centra Regionalne inicijative za migracije, azil i izbjeglice (MARRI) je istekao 1. avgusta i sa najviših adresa ocijenjen je kao veoma uspješan.

Uporedo sa tim, važne aktivnosti realizovane se u okviru crnogorskog članstva u **međunarodnim organizacijama**. Dogovorena je ekspertska podrška Savjeta Evrope za set nacrtu medijskih zakona, kao i nacrtu Zakona o istopolnim zajednicama. Skupština Crne Gore je u julu usvojila Zakon o međunarodnim restriktivnim mjerama kojim se uređuje način uvođenja, primjene i ukidanja međunarodnih restriktivnih mjera. Ekspertska misija Kancelarije OEBS za demokratske institucije i ljudska prava (ODIHR) bila je u posjeti Crnoj Gori (od 27. avgusta do 2. septembra) u cilju sagledavanja opšte situacije branitelja ljudskih prava, identifikovanja izazova i dobrih praksi. Intenzivna saradnja sa ODIHR-om nastavljena je implementacijom preporuka o izbornom procesu.

Takođe, kroz veoma zapaženo učešće crnogorske delegacije na 73. zasijedanju Generalne skupštine Ujedinjenih nacija, promovisali smo privrženost sistemu UN-a. Crna Gora je predsjedavala i Izvršnim odborom UN-žene a nastoji se, i kroz članstvo u drugim UN tijelima, pružiti doprinos efikasnijem djelovanju ovog sistema.

Tokom prethodne godine, veoma intenzivne su bile **bilateralne aktivnosti i posjete** kako najviših crnogorskih zvaničnika inostranstvu tako i inostranih zvaničnika Crnoj Gori, a sve u pravcu ostvarivanja vanjskopolitičkih prioriteta i produbljivanja bilateralne saradnje. U 2018. Crnu Goru su posjetili najviši zvaničnici: Austrije, Mađarske, Bugarske, Rumunije i državni sekretar Svete Stolicе, predsjednici parlamenata Austrije, Mađarske i Bugarske, kao i šefovi diplomatija Austrije, Mađarske i Slovačke.

Kada je riječ o posjetama crnogorskih zvaničnika, oni su posjetili: Bugarsku, Italiju, Svetu Stolicu, Ujedinjeno Kraljevstvo, Švajcarsku, Rumuniju, Sloveniju, Austriju, Njemačku, i Finsku. Ministar vanjskih poslova prof. dr Srđan Darmanović je boravio u posjetama Makedoniji, Bugarskoj, Malti, Luksemburgu, Litvaniji, Rumuniji, Gruziji, Svetoj Stolicі, Palestini, Izraelu i Japanu.

Paralelno sa posjetama na visokom i najvišem nivou, održavane su i redovne bilateralne političke konsultacije između ministarstava vanjskih poslova i to sa: Srbijom, Austrijom, Belgijom, Francuskom, Italijom, Luksemburgom, Poljskom, Rumunijom, Slovenijom, Turskom, Palestinom, Kanadom, Indonezijom, Izraelom i Azerbejdžanom.

U cilju snaženja bilateralnih odnosa i izgradnje efikasnije diplomatsko-konzularne mreže, u 2018. je donijeta odluka o otvaranju ambasada Crne Gore u Kopenhagenu (Danska) i Hagu (Holandija), generalnog konzulata u Istanbulu (Turska), kao i Kancelarije Ambasade Crne Gore u Republici Turskoj sa sjedištem u Bakuu (Republika Azerbejdžan), a otvorena su i tri konzulata na čelu sa počasnim konzulima i to u Tibilisiju (Gruzija), Manili (Filipini) i Antverpenu (Kraljevina Belgija).

U protekloj godini, intenzivne su bile aktivnosti i u domenu **konzularnih poslova**. Obrađeno je nešto manje od 15.000 predmeta koji su se uglavnom odnosili na konzularne usluge: vize, legalizacije, međunarodnu pravnu pomoć, državlanski status, kao i na aktivnosti u pravcu zaštite konzularnih interesa naših državljana u inostranstvu.

Dodatno, a na predlog Ministarstva vanjskih poslova, Vlada Crne Gore na godišnjem nivou, vrši izmjene i dopune Uredbe o viznom režimu, u cilju harmonizacije sa evropskom regulativom. Ostvarena je puna usklađenost sa bijelom Šengen listom a crnogorski državljani mogu bez vize putovati u 100 zemalja svijeta, dok državljani iz 104 države mogu, bez vize, boraviti u Crnoj Gori.

Paralelno, rađeno je na instalaciji elektronskog viznog informacionog sistema koji je instaliran u 24 od ukupno 37 diplomatsko-konzularna predstavništva. Pokrenuta je on-line aplikacija za podnošenje zahtjeva i izdavanje viza, kao i njihovo odobrenje posredstvom navedenog sistema, čime je dodatno unaprijeđena komunikacija naših predstavništava sa matičnim Ministarstvom, ali i drugim nadležnim državnim organima.

Na liniji povećanog interesovanja turista iz određenog broja zemalja, prepoznata je potreba donošenja privremenih odluka o ukidanju viza tokom trajanja turističke sezone, odnosno u periodu april-oktobar (Kazahstan, Jermenija, Ruska Federacija). Potpisan je sporazum o konzularnom zastupanju i pružanju usluga u izdavanju viza sa Republikom Poljskom, a u toku su pregovori o zaključivanju sličnih sporazuma sa Italijom, Turskom i Ujedinjenim Arapskim Emiratima.

U 2018, u saradnji sa Ministarstvom unutrašnjih poslova, organizovani su konzularni dani u sedam evropskih država (Sloveniji, Austriji, Njemačkoj, Švajcarskoj, Belgiji, Luksemburgu i Holandiji).

Ministarstvo je organizovalo i Prvi konzularni forum u Podgorici sredinom novembra 2018. Forum je okupio predstavnike 17 država, a bio je prilika za razmjenu mišljenja o viznoj politici, migracijama, kao i konzularnim servisima u eri globalizacije.

I na planu **ekonomske i kulturne diplomatije**, dvogodišnji period za nama obilježila je intenzivna aktivnost. Ažuriran je dokument o investicionim potencijalima Crne Gore

(MIBO) koji obuhvata informacije o pravnim, institucionalnim i finansijskim preduslovima za efektivno poslovanje stranih kompanija u Crnoj Gori, ali i detaljan prikaz svih važnih otvorenih mogućnosti za investiranje u Crnu Goru, i koji se redovno ažurira te komunicira ka diplomatskom koru u Crnoj Gori, kao i posredstvom diplomatsko-konzularnih predstavništava nadležnim institucijama i međunarodnim organizacijama.

Konkretni koraci su preduzeti i u pripremi učešća Crne Gore na Univerzalnoj izložbi Expo 2020 u Dubaiju, koja će trajati šest mjeseci (oktobar 2020. - april 2021), a gdje će se Crna Gora predstaviti sa podtemom „Održivost“.

Uporedo sa tim, započete su aktivnosti s ciljem izgradnje strategijskog i zakonodavnog okvira, kao i jačanja institucionalnih i administrativnih kapaciteta za efikasnu koordinaciju međunarodne razvojne saradnje i humanitarne pomoći. Usvajanjem Zakona o međunarodnoj razvojnoj saradnji i upućivanju međunarodne humanitarne pomoći u junu 2018, Crna Gora je pored uloge primaoca postala i davalac razvojne pomoći, a Ministarstvo vanjskih poslova nacionalni koordinator ukupne razvojne saradnje i humanitarne pomoći. To će omogućiti usklađeno praćenje svih potreba, raspoloživih resursa i zahtjeva u ovoj oblasti, te snažniju koordinaciju državnih organa i viši stepen valorizacije donacija koje naša zemlja prima.

Važan segment funkcionisanja Ministarstva u kontekstu jačanja veza i saradnje sa našim iseljenicima jesu aktivnosti **Uprave za dijasporu**. Sa tim u vezi, u maju 2018. je usvojen novi Zakon o saradnji Crne Gore sa dijasporom-iseljenicima kojim je propisana obaveza vođenja dodatnih evidencija o dijaspori, unaprijeđene odredbe koje se tiču izdavanja iseljeničkih knjižica, organizacije manifestacije Dani iseljenika i dr. Takođe, u protekloj godini je otpočelo izdavanje iseljeničkih knjižica, održana je III sjednica Savjeta za saradnju sa dijasporom-iseljenicima, organizovana je škola jezika i kulture „Crna Gora moja postojbina“, kao i tradicionalna manifestacija „Dani iseljenika“.

Diplomatski inspektor je u prethodnoj godini vršio redovan nadzor nad radom crnogorskih diplomatsko-konzularnih predstavništava.

U okviru Ministarstva vanjskih poslova aktivna je i **Diplomatska akademija**, koja je upravo 2018. obilježila 15 godina postojanja. Akademija je realizovala niz aktivnosti u oblasti međunarodne saradnje, stručnih ispita, stručnog osposobljavanja i usavršavanja crnogorskih službenika.

Potpisan je memorandum o saradnji sa Paragvajem, a započeti su pregovori za potpisivanje istih i sa Tunisom, Maltom, Meksikom, Kirgistanom i Mongolijom. Ono po čemu je Akademija posebno prepoznata je organizacija Ljetnje škole „Vojvoda Gavro Vuković“, koja je 2018. u svom 11. izdanju okupila predstavnike iz 32 države, a prvi put su svoje predstavnike delegirali Maroko, Gambija, Ekvador i Gruzija.

I UVOD

U skladu sa članom 53 Uredbe o organizaciji i načinu rada državne uprave ("Službeni list Crne Gore", br. 087/18 od 31.12.2018.) Ministarstvo vanjskih poslova je pripremilo Izvještaj o radu i stanju u upravnim oblastima iz njegove nadležnosti.

Izvještaj sadrži pregled realizovanih aktivnosti i ostvarene najvažnije rezultate u domenu vanjske politike u protekloj godini.

U prvom dijelu Izvještaja, nakon opisa djelokruga rada i organizacione strukture Ministarstva vanjskih poslova, pruža se uvid u stepen realizacije obaveza iz Programa rada Vlade za 2018, kao i zaključaka Vlade u 2018. Nakon toga, slijedi pregled najvažnijih aktivnosti ključnih organizacionih jedinica koje u najvećem dijelu definišu, koordinišu i usmjeravaju rad Ministarstva. Naime, u nadležnim direktoratomima i drugim organizacionim jedinicama, sačinjen je koncizan osvrt na konkretne iskorake koji su napravljeni u pravcu:

- snaženja bilateralne saradnje sa susjednim zemljama, zatim državama članicama EU i NATO, politički i ekonomski najuticajnijim zemljama svijeta, te intenziviranja sveukupnih odnosa sa državama Bliskog istoka, Azije, Afrike i Amerike;
- boljeg pozicioniranja Crne Gore u važnim međunarodnim organizacijama ali i kvalitetnijeg i potpunijeg zastupanja njenih interesa i stavova o pitanjima od regionalnog ali i šireg, globalnog značaja;
- daljeg napretka u pristupnim pregovorima sa EU;
- efikasnog i kvalitetnog ispunjenja obaveza u svojstvu države članice NATO-a;
- afirmacije ekonomske i kulturne diplomatije kao važnog segmenta u promociji Crne Gore kao atraktivne investicione destinacije, te jačanja komponente međunarodne razvojne saradnje i humanitarne pomoći;
- finaliziranja procesa uspostavljanja viznog informacionog sistema u diplomatsko-konzularnim predstavništvima, unapređenja sistema vizne liberalizacije i produbljivanja saradnje sa počasnim konzulima;
- zaključivanja većeg broja međunarodnih ugovora i administrativnih sporazuma, kao i blagovremenog praćenja i primjene odluka o uvođenju međunarodnih restriktivnih mjera;
- učvršćivanja komunikacije i saradnje sa predstavnicima dijaspore-iseljenika;
- poboljšanja kvaliteta rada diplomatsko-konzularnih predstavništava;

- daljeg profesionalnog i stručnog usavršavanja službenika Ministarstva vanjskih poslova.

Određeni dio Izvještaja posvećen je djelokrugu rada Generalnog sekretarijata, kao i posebnih organizacionih jedinica kao što su Diplomatska akademija i Glavni diplomatski inspektor, te dosadašnjeg organa u sastavu Ministarstva - Uprave za dijasporu. Na kraju izvještaja iznijeti su predlozi za buduće funkcionisanje Ministarstva vanjskih poslova.

II DJELOKRUG I ORGANIZACIJA RADA

Ministarstvo vanjskih poslova, shodno čl. 7 Uredbe o organizaciji i načinu rada državne uprave ("Službeni list Crne Gore", br. 087/18 od 31.12.2018) vrši poslove uprave koji se odnose na: predstavljanje Crne Gore u odnosima sa drugim državama, međunarodnim organizacijama i drugim međunarodnim institucijama, kao i sa njihovim predstavništvima u Crnoj Gori; komunikaciju i koordinaciju komunikacije drugih organa sa diplomatskim i drugim predstavništvima drugih država i misija međunarodnih organizacija u Crnoj Gori; diplomatsko-konzularne poslove i druge stručne poslove koji se odnose na ostvarivanje političkih, ekonomskih, kulturno-informativnih i drugih odnosa sa drugim državama i međunarodnim organizacijama; vizni sistem; predlaganje Vladi vanjske politike i priznavanja država, kao i uspostavljanje i prekid diplomatskih i konzularnih odnosa sa drugim državama; predlaganje Vladi učlanjenja, odnosno učešća Crne Gore u međunarodnim organizacijama i integracijama, kao i drugih oblika multilateralne saradnje; realizaciju strateških spoljnopoličkih prioriteta (regionalna saradnja, evropske integracije, unapređenje bilateralnih odnosa, saradnja na multilateralnom planu); koordinaciju aktivnosti u saradnji sa drugim nadležnim organima u pogledu obaveza koje proizilaze iz članstva Crne Gore u Sjevernoatlantskom savezu (NATO), uključujući i informisanje javnosti o NATO; izdavanje diplomatskih i službenih pasoša i vođenje propisane evidencije o njima; zaštitu interesa Crne Gore, njenih državljana i pravnih lica u inostranstvu; saradnju sa iseljenicima iz Crne Gore i njihovim organizacijama; analiziranje i procjenjivanje razvoja regionalnih i međunarodnih odnosa i dešavanja, naročito u oblasti vanjske i bezbjednosne politike; analiziranje međunarodnog položaja Crne Gore, bilateralnih odnosa sa drugim državama, informacije stranih medija koje se odnose na Crnu Goru i aktivnosti u međunarodnim organizacijama, kao i informacije i analize specijalizovanih instituta i institucija; promociju ekonomskih interesa Crne Gore u inostranstvu; ekonomsku diplomatiju, koordinaciju i unapređenje međunarodne ekonomske saradnje; koordinaciju promocije spoljne trgovine i prezentacije ekonomskih interesa Crne Gore, radi privlačenja direktnih stranih investicija u cilju ekonomske valorizacije; podsticanje internacionalizacije crnogorske privrede; koordinaciju i učestvovanje u zaključivanju bilateralnih i multilateralnih ekonomskih i investicionih sporazuma; iniciranje, koordinaciju i učestvovanje u radu mješovitih komisija za ekonomsku saradnju; koordinaciju saradnje sa međunarodnim organizacijama; koordinaciju i komunikaciju sa resornim ministarstvima i ostalim domaćim i stranim partnerima u cilju zaštite, valorizacije i

promocije ekonomskih interesa Crne Gore u inostranstvu; koordinaciju međunarodne razvojne i humanitarne pomoći; unapređenje saradnje u oblasti kulture, obrazovanja i sporta u međunarodnim odnosima; pripremu predloga zakona, drugih propisa i opštih akata iz oblasti vanjskih poslova, davanje mišljenja na predloge zakona i drugih propisa kojima se uređuju pitanja u vezi sa vanjskim poslovima; vršenje poslova u skladu sa zakonom kojim se uređuje zaključivanje i izvršavanje međunarodnih ugovora i drugim propisima ili međunarodnim ugovorima.

Strukturu Ministarstva vanjskih poslova, prema važećem Pravilniku o unutrašnjoj organizaciji i sistematizaciji, usvojenom na sjednici Vlade 4. aprila 2018. čine sljedeće organizacione jedinice:

- **Generalni direktorat za bilateralne poslove** u okviru kojeg su: Direkcija za susjedne zemlje; Direkcija za Evropu; Direkcija za Evroaziju; Direkcija za Sjevernu i Južnu Ameriku i Direkcija za Afriku, Bliski istok, Aziju, Australiju i Pacifik;
- **Generalni direktorat za multilateralne poslove** u okviru kojeg su: Direkcija za Ujedinjene nacije; Direkcija za Organizaciju za evropsku bezbjednost i saradnju i Savjet Evrope i Direkcija za regionalne i druge međunarodne organizacije;
- **Generalni direktorat za Evropsku uniju** u okviru kojeg su: Direkcija za Evropsku uniju i Direkcija za evropsku susjedску politiku;
- **Generalni direktorat za NATO i politiku bezbjednosti** u okviru kojeg su: Direkcija za NATO; Direkcija za operacije, partnersku politiku i regionalnu saradnju; Direkcija za politiku bezbjednosti i Registar tajnih podataka;
- **Generalni direktorat za ekonomsku i kulturnu diplomatiju** u okviru kojeg su: Direkcija za ekonomsku diplomatiju; Direkcija za kulturnu diplomatiju i promociju i Direkcija za razvojnu saradnju i humanitarnu pomoć;
- **Generalni direktorat za konzularne poslove** u okviru kojeg su: Direkcija za međunarodnu pravnu pomoć, granice i opšte poslove; Direkcija za pasoške poslove, diplomatske privilegije i imunitete i legalizaciju i Direkcija za vizne prelete i tranzit;
- **Generalni direktorat za međunarodno pravne poslove** u okviru kojeg su: Direkcija za međunarodne ugovore; Direkcija za praćenje međunarodnog javnog prava i međunarodno pravna pitanja i Direkcija za restriktivne mjere.
- **Kabinet ministra;**
- **Odjeljenje za analitiku;**
- **Generalni inspektorat;**
- **Diplomatska akademija;**
- **Diplomatski protokol;**
- **Odjeljenje za unutrašnju reviziju;**
- **Sekretarijat i**
- **Diplomatsko - konzularna predstavništva Crne Gore u inostranstvu**

Van organizacionih jedinica vrše se poslovi državnog sekretara i I savjetnika/savjetnika.

Organizacionu jedinicu organa u sastavu - **Uprave za dijasporu** čine: Sektor za realizaciju programa i projekata i Sektor za statusna pitanja, istraživanje, evidencije i podršku.

III REALIZACIJA PROGRAMA RADA VLADE ZA 2018. GODINU

Ministarstvo vanjskih poslova je, shodno Programu rada Vlade za 2018, bilo nadležno za realizaciju **7 obaveza**, raspoređenih u tematski i normativni dio Programa:

TEMATSKI DIO:

II kvartal

- Komunikaciona strategija – Crna Gora članica NATO;
- Izvještaj o realizaciji Akcionog plana za sprovođenje Strategije saradnje sa iseljenicima 2015-2018, za 2017. godinu;
- Izvještaj o aktivnostima Crne Gore u okviru NATO u prvoj godini članstva;

IV Kvartal

- Izvještaj o predsjedavanju Američko-jadranskom poveljom – A5;

NORMATIVNI DIO:

I kvartal

- Predlog zakona o izmjenama i dopunama Zakona o međunarodnim restriktivnim mjerama;
- Predlog zakona o izmjenama i dopunama Zakona o saradnji Crne Gore sa iseljenicima;

II kvartal

- Predlog zakona o međunarodnoj razvojnoj saradnji i upućivanju humanitarne pomoći.

Ministarstvo vanjskih poslova je blagovremeno realizovalo sve planirane aktivnosti. **Procenat uspješnosti realizacije obaveza iz Programa rada Vlade je 100%.**

IV REALIZACIJA ZAKLJUČAKA VLADE ZA 2018. GODINU

U toku 2018, Ministarstvo vanjskih poslova je bilo u obavezi da realizuje 60 zaključaka Vlade. Od navedenih, u predviđenom roku je realizovano 44, nije dospjelo 15, dok jedna obaveza nije realizovana. **Procenat uspješnosti realizacije zaključaka Vlade je 73%.**

V IZVJEŠTAJ O RADU ORGANIZACIONIH JEDINICA

1. GENERALNI DIREKTORAT ZA BILATERALNE POSLOVE

Generalni direktorat za bilateralne poslove (GDB) je i u 2018. nastavio sa aktivnom komunikacijom kako sa susjednim zemljama u cilju jačanja dobrosusjedskih odnosa, tako i sa saveznicima unutar NATO, ali i sa državama članicama EU, u kontekstu ostvarivanja daljeg napretka u integracionim procesima. Istovremeno, politički odnosi sa brojnim državama partnerima su osnaženi i produbljeni kroz institut političkih konsultacija, a realizovane su brojne posjete na visokom i najvišem nivou.

1.1. Saradnja sa susjednim zemljama

Jačanje postojećih i kreiranje novih modaliteta povezivanja sa zemljama regiona, uz stvaranje atmosfere za razvoj i unaprjeđenje dobrosusjedskih odnosa na vrhu su agende vanjskopolitičkih prioriteta Crne Gore. Nastavljena je intenzivna saradnja sa svim susjednim zemljama, pospješen je dijalog na najvišem, visokom i ekspertskom nivou, a konstruktivna uloga u odnosu na regionalna pitanja dodatno je ojačala poziciju Crne Gore kao relevantnog subjekta važnog za stabilnost Zapadnog Balkana koji, u odnosu na ostale susjede, prednjači u evropskom integracionom procesu.

Tokom 2018. zabilježen je kontinuitet posjeta na najvišem nivou između Crne Gore i država regiona – Bosna i Hercegovina¹, Hrvatska², Kosovo³, Makedonija⁴ i Srbija⁵. Kroz razgovore su pokrenute ili pospješene inicijative za konkretizaciju aktivnosti po pitanju političke, ekonomske, bezbjednosne, turističke, obrazovne, ali i naučno-kulturne saradnje, koje će se realizovati u narednom periodu.

Najznačajnija bilateralna aktivnost sa Albanijom u 2018. bila je prva zajednička sjednica dviju Vlada (03. jul, Skadar), koja je, ujedno, bila i prva prva zajednička sjednica Vlade Crne Gore sa nekom drugom zemljom. Tom prilikom je potpisano 8 međudržavnih dokumenata i održan Poslovni forum, u organizaciji Unije privrednih komora Albanije i Privredne komore Crne Gore. Takođe, šeste bilateralne političke konsultacije između dva ministarstva vanjskih poslova održane su 28. marta u Tirani. Vlada Crne Gore, u skladu sa Zakonom o međunarodnoj razvojnoj saradnji i upućivanju međunarodne humanitarne pomoći Crne Gore, opredijelila 30,000 eura za Albaniju, uzimajući u obzir njen integracioni momenat i preporuku Evropske komisije za otvaranje pristupnih pregovora.

Sveukupne odnose sa Bosnom i Hercegovinom u izvještajnom periodu karakterisala je sadržajna i dinamična saradnja. Važno je istaći da je Vlada Crne Gore, na sjednici od 29.

¹ Član Predsjedništva Dragan Čović 17.07.2018; ministar vanjskih poslova Igor Crnadak 27.02.2018.

² Predsjednik Crne Gore Filip Vujanović 23. februar 2018.

³ Predsjednik Vlade Duško Marković 14-15. februar 2018; Predsjednik Kosova Hašim Tači 16. februar i 11. septembar 2018.

⁴ Ministar vanjskih poslova prof. dr Srđan Darmanović 22-23. novembar 2018.

⁵ Ministar spoljnih poslova Srbije Ivica Dačić 15-16. januar 2018.

marta 2018, donijela odluku da u određenom iznosu pomogne sanaciju Memorijalnog kompleksa Tjentište povodom bitke na Sutjesci.

U prethodnoj godini bilateralne odnose sa Republikom Hrvatskom odlikovala je intenzivna saradnja u brojnim oblastima. Posebno su ojačane veze u resorima odbrane, održivog razvoja i turizma, unutrašnjih poslova, zdravlja i prava manjina, kako kroz posjete crnogorskih zvaničnika Hrvatskoj i obratno, tako i kroz održavanje sjednica mješovitih komisija (turizam, ljudska i manjinska prava), te bilateralnih konsultacija (odbrana). Održan je i kontinuitet dijaloga kroz mehanizme parlamentarne diplomatije, prije svega u okviru radnih posjeta skupštinskih odbora.

Napori za unaprjeđenje bilateralnih odnosa sa Kosovom krunisani su 21. marta 2018. ratifikacijom Sporazuma o granici u kosovskoj Skupštini. Ratifikaciji je prethodila prva zvanična posjeta na najvišem nivou od uspostavljanja diplomatskih odnosa - posjeta predsjednika Vlade Crne Gore Duška Markovića, koji je 14-15. februara boravio u Prištini.

U cilju nastavka jačanja bilateralnih odnosa sa Makedonijom, ministar vanjskih poslova Srđan Darmanović boravio je u zvaničnoj posjeti Skoplju 22. novembra, kada je potpisan Ugovor o međusobnom uređivanju imovinsko-pravnih odnosa.

Saradnju sa Srbijom u brojnim oblastima karakterisala je razmjena posjeta resornih ministara (pravda, vanjski poslovi, unutrašnji poslovi, saobraćaj, kultura), te dijalog na ekspertskom i radnom nivou. Ojačana je ugovorno-pravna osnova saradnje potpisivanjem sedam sporazuma i dva protokola o graničnim prelazima i regulisanju pograničnog saobraćaja. Održane su i bilateralne konsultacije ministarstava vanjskih poslova 30. maja.

1.2. Saradnja sa evropskim zemljama

Tokom 2018. nastavljen je intenzivan politički dijalog na najvišem i visokom nivou sa većinom evropskih država, naročito Mađarskom, Austrijom, Rumunijom, Bugarskom i Svetom Stolicom. U zvaničnim posjetama Crnoj Gori boravili su premijeri Austrije, Mađarske, Bugarske, Rumunije i državni sekretar Svete Stolice, predsjednici parlamenata Austrije, Mađarske i Bugarske, kao i šefovi diplomatija Austrije, Mađarske i Slovačke.

Kada je riječ o posjetama crnogorskih zvaničnika, tadašnji predsjednik Crne Gore Filip Vujanović je boravio u zvaničnoj posjeti Bugarskoj, dok je predsjednik Crne Gore Milo Đukanović boravio u posjetama Italiji, Svetoj Stolici i Ujedinjenom Kraljevstvu, a učestvovao je i na Pariškom mirovnom forumu u Francuskoj.

Predsjednik Skupštine Crne Gore Ivan Brajović boravio je u posjetama Švajcarskoj i Rumuniji.

Predsjednik Vlade Duško Marković boravio je u posjetama Sloveniji, Austriji, Njemačkoj, Bugarskoj i Finskoj.

Ministar vanjskih poslova prof. dr Srđan Darmanović je boravio u posjetama Bugarskoj, Malti, Luksemburgu, Litvaniji, Rumuniji i Svetoj Stolici.

Tokom prethodne godine, naročito je intenzivirana saradnja sa Svetom Stolicom, čemu su poseban impuls dali zvanična posjeta državnog sekretara kardinala Pjetra Parolina, 27-28. juna, prva i istorijska posjeta na tom nivou, kao i zvanična posjeta predsjednika Crne Gore Mila Đukanovića Svetoj Stolici, 8. oktobra, te održavanje Pete sjednice Mješovite komisije za implementaciju Temelnog ugovora između Crne Gore i Svete Stolice, 26. novembra. Uspostavljena je saradnja sa Vatikanskim arhivom u vidu pristupa, sakupljanja, klasifikovanja i izučavanja građe koja se tiče naše zemlje. Realizovane su takođe posjete Svetoj Stolici potpredsjednika Vlade za politički sistem, unutrašnju i vanjsku politiku Zorana Pažina, ministra kulture Aleksandra Bogdanovića i delegacije CANU na čelu sa predsjednikom Draganom Vukčevićem.

Održan je takođe veliki broj susreta naših visokih zvaničnika sa predstavnicima brojnih evropskih država na marginama raznih međunarodnih konferencija. Osim toga, organizovane su i bilateralne političke konsultacije sa Austrijom, Belgijom, Francuskom, Italijom, Luksemburgom, Poljskom, Rumunijom i Slovenijom, što je doprinijelo snaženju sveukupne saradnje Crne Gore sa tim državama.

1.3. *Saradnja sa SAD, Kanadom, Argentinom i Paragvajem*

Odnosi Crne Gore i SAD-a su tokom 2018. nastavljani u pravcu snaženja saradnje kako na bilateralnom planu tako i kroz strateško partnerstvo u okviru NATO-a. U proteklom periodu, realizovano je niz bilateralnih posjeta i susreta zvaničnika dvije zemlje što svjedoči o kontinuiranom političkom dijalogu. Ministar vanjskih poslova prof. dr Srđan Darmanović je tokom 2018. bio u dvije radne posjete SAD-u (mart i jul). Predsjednik Vlade Duško Marković se na marginama Svjetskog ekonomskog foruma u Davosu, 26. januara, sreo sa tadašnjim američkim državnim sekretarom Reksom Tillersonom. Predsjednik Skupštine Ivan Brajović je boravio u radnoj posjeti Vašingtonu 8. februara. Za jačanje saradnje u oblasti obrazovanja važno je potpisivanje Memoranduma o razumijevanju između Vlade Crne Gore i Vlade SAD-a o Fulbrajt akademskom programu razmjene.

Dobri odnosi i bilateralna saradnja Crne Gore i Kanade su u 2018. dobili na intenzitetu potpisivanjem Ugovora o nabavci tri srednja multifunkcionalna helikoptera između Vlade Crne Gore i Kanadske komercijalne korporacije, a koji su stigli u Crnu Goru do septembra 2018. Prve bilateralne konsultacije ministarstava vanjskih poslova održane su u Podgorici 18. maja 2018.

U kontekstu snaženja odnosa Crne Gore sa zemljama Južne Amerike, posebno onih u kojima su nastanjeni crnogorski iseljenici, važan impuls su dale posjete predsjednika Crne Gore Mila Đukanovića Argentinu 9-11. decembra i Paragvaju, 13. decembra 2018. Intenzivna saradnja sa iseljeništvom u Argentinu je nastavljena i u 2018. a od izuzetnog značaja je okončanje projekta „Crnogorske kuće“ u provinciji Čako, koja je otvorena tokom posjete predsjednika Đukanovića. Od posebne važnosti je potpisivanje Sporazuma o kulturnoj saradnji između vlada dvije zemlje. Sa Paragvajem su potpisani Sporazum o ukidanju viza za nosioce diplomatskih, službenih ili poslovnih pasoša i Memorandum o saradnji dvije diplomatske akademije.

1.4. *Saradnja sa zemljama Azije, Afrike i Bliskog Istoka*

Osnažena je saradnja sa državama Azije, Afrike i Bliskog Istoka. Najznačajniji dio saradnje sa NR Kinom realizuje se u okviru Mehanizma saradnje 16+1. Crna Gora je septembra 2018. bila domaćin Ministarske konferencije na temu životne sredine. Intenzivirana je parlamentarna saradnja i predsjednik Skupštine Ivan Brajović je boravio u posjeti Kini, početkom juna 2018. Nastavljena je dobra dinamika saradnje s kineskim partnerima na realizaciji najznačajnijeg infrastrukturnog projekta u Crnoj Gori - autoputa Bar-Boljare.

Održavanje prvih bilateralnih konsultacija između Crne Gore i Republike Indonezije u Podgorici, kao i Poslovnog foruma u martu mjesecu u Budvi, na temu „Jačanja indonežansko-crnogorskih odnosa“ pružili su novi impuls jačanju sveukupnih odnosa dvije države, posebno u političkom, ekonomskom i društveno-kulturnom kontekstu.

Crna Gora i Republika Indija nastavljaju da prijateljske odnose usmjeravaju ka daljem dinamiziranju sveukupne bilateralne saradnje. Ostvarena je saradnja u sferi obrazovanja, budući da indijska strana obezbjeđuje stipendije iz brojnih oblasti za crnogorske državne službenike, te u oblasti kulture što se ogleda u inicijaciji i implementaciji važnih projekata i kulturnih manifestacija.

Saradnja sa Japanom dodatno je unaprijeđena kroz jačanje dijaloga na visokom nivou, te je na poziv ministra vanjskih poslova Japana Taro Konoa upriličena zvanična posjeta ministra vanjskih poslova prof. dr Srđana Darmanovića Japanu početkom novembra. To je bila prilika da se definišu prioritetne oblasti saradnje i projekti od zajedničkog interesa, prije svega u oblasti privrede, turizma, nauke i kulture. Odnosi sa Japanom osnaženi su i kroz japansku Inicijativu za saradnju sa zemljama Zapadnog Balkana, koja će kroz pružanje ekspertske podrške u narednom periodu omogućiti brže napredovanje zemalja regiona na putu integracije u EU. Japan je nastavio sa pružanjem razvojne pomoći kao vidom podrške socijalnim i ekonomskim reformama u Crnoj Gori.

Crna Gora i Ujedinjeni Arapski Emirati su u 2018. obilježili deset godina od uspostavljanja diplomatskih odnosa. Redovan politički dijalog i kontakti na visokom i najvišem nivou generišu sve sadržajniju saradnju dvije države za čije unaprijeđenje u brojnim oblastima postoji obostrani interes. UAE su zvanično i u proetkloj godini bili najveći strani investitor u Crnoj Gori čije prisustvo je, prije svega, zabilježeno u sektoru turizma i infrastrukture.

Na osnovu obostrano izraženog interesa za dalji razvoj bilateralnih odnosa, odnosi sa Kraljevinom Maroko poprimili su novu dinamiku u 2018. prevashodno kroz snaženje političkog dijaloga na visokom i najvišem nivou. Realizovana je posjeta predsjednika Predstavničkog doma Kraljevine Maroko Habib El-Malkija Crnoj Gori 25 - 26. juna. U proteklom periodu je posebno afirmisana saradnja u oblasti kulture, čime se doprinijelo približavanju i boljem razumijevanju dva naroda i dvije tradicije.

Prisutan je kontinuirani razvoj prijateljskih odnosa između Crne Gore i Države Izrael što je potvrđeno zvaničnom posjetom ministra vanjskih poslova Darmanovića Izraelu jula

2018. Crna Gora sarađuje sa Izraelom u oblasti turizma i odbrane, te u procesu implementacije inicijativa usmjerenih na razvoj i prenos znanja, vještina i tehnologija.

U 2018. nastavljen je trend snaženja bilateralnih odnosa i sa Državom Palestinom. Uspješno je realizovana posjeta ministra vanjskih poslova prof. dr Srđana Darmanovića Ramali jula 2018. Održane su i bilateralne konsultacije dva ministarstva vanjskih poslova. Organizovan je Crnogorsko – arapski privredni forum u Podgorici, 18. oktobra, što je bila odlična prilika da se palestinskim i arapskim privrednicima predstavi poslovni i investicioni ambijent u Crnoj Gori.

1.5. *Saradnja sa zemljama Evroazije*

Odnosi sa Turskom su kao i proteklih godina bili visoko na agendi prioriteta vanjske politike. To potvrđuju mnogobrojni zvanični susreti, potpisani sporazumi i kontinuirani politički dijalog na najvišem nivou: dva ministra vanjskih poslova prof dr Srđan Darmanović i Melvut Çavuşoglu su se susreli na marginama sastanka ministara vanjskih poslova NATO-a u Briselu; predsjednik Odbora za vanjske poslove Velike narodne skupštine Republike Turske Volkan Bozkir boravio u zvaničnoj posjeti Crnoj Gori. Saradnja u oblasti ekonomije je osnažena parafiranjem revidiranog Protokola I o koncesijama za poljoprivredu i novim Protokolom III o trgovini uslugama 3. decembra. Saradnja u oblasti odbrane dodatno je ojačana potpisivanjem Plana bilateralne saradnje za 2018, te međudržavnog Okvirnog sporazuma za nabavku uniforme i Ugovora o nabavci uniforme za potrebe Ministarstva odbrane Crne Gore za 2018. U toku je usaglašavanje Nacrta sporazuma o saradnji u oblasti vanrednih situacija i Protokola o saradnji u oblasti stipendiranja visokog obrazovanja. Takođe, protekle godine su održane pete bilateralne političke konsultacije dva ministarstva vanjskih poslova.

U 2018. je došlo do produbljivanja odnosa sa Azerbejdžanom. Održane su prve političke konsultacije između dva ministarstva vanjskih poslova. Predsjednik Skupštine Crne Gore Ivan Brajović boravio u zvaničnoj posjeti Azerbejdžanu, dok su se šefovi diplomatija susreli na marginama 73. Generalne skupštine UN-a u Njujorku i 25. zasijedanja Ministarskog savjeta OEBS-a u Milanu. Vlada Crne Gore je na sjednici 20. decembra 2018. donijela odluku o otvaranju Kancelarije Ambasade Crne Gore u Republici Turskoj sa sjedištem u Bakuu.

Sredinom juna, ministar vanjskih poslova Crne Gore prof. dr Srđan Darmanović boravio je u zvaničnoj posjeti Gruziji i tom prilikom otvorio Počasni konzulat u Tbilisiju. Ministar odbrane Gruzije Levon Izoria bio je u zvaničnoj posjeti Crnoj Gori i imao susrete sa predsjednikom Filipom Vujanovićem, te ministrima vanjskih poslova i odbrane, prof dr Srđanom Darmanovićem i Predragom Boškovićem.

Posebno aktivan dijalog i saradnja tokom 2018. je vođena sa Ukrajinom, čiji suverenitet i teritorijalni integritet Crna Gora dosljedno podržava. Održane su prve političke konsultacije između dva ministarstva vanjskih poslova, realizovana posjeta delegacije

Ministarstva odbrane Crne Gore Ukrajini, posjeta delegacije ukrajinske grupe prijateljstva Skupštini Crne Gore, te izvršena konsolidacija ugovornog stanja.

Slijedeći vanjsku i bezbjedonosnu politiku EU, Crna Gora je u 2018. nastavila sa pridruživanjem sankcijama EU u odnosu na Rusku Federaciju. Neke od tih mjera, naročito u odnosu na slučaj "Solzberi", dovele su do zahlađenja diplomatskih odnosa, što je praćeno i oštrim izjavama ruskih zvaničnika i neprimjerenim tekstovima u tamošnjim medijima. Aktuelni bilateralni odnosi se nijesu odrazili na turistički promet, pa je Crnu Goru u 2018. posjetilo više od 300.000 ruskih turista.

Komunikacija i saradnja Crne Gore sa Bjelorusijom, Kazahstanom, Moldavijom, Kirgistanom, Tadžikistanom, Uzbekistanom, Turkmenistanom, Jermenijom i tokom 2018. je bila na niskom nivou. Potpisan je Sporazum o saradnji između Zavoda za intelektualnu svojinu Crne Gore i Državnog zavoda za intelektualnu svojinu Republike Moldavije (AGEPI), 28. maja, dok je Kirgistan inicirao početak saradnje između diplomatskih akademija dvije države na osnovu Sporazuma o saradnji.

Ministar vanjskih poslova Crne Gore prof. dr Srđan Darmanović susreo se sa ministrom vanjskih poslova Jermenije Zohrabom Mnatsakanjanom na marginama 25. zasijedanja Ministarskog savjeta OEBS-a u Milanu 06. decembra.

2. GENERALNI DIREKTORAT ZA MULTILATERALNE POSLOVE

Generalni direktorat za multilateralne poslove (GDM) je i tokom 2018. koordinirao aktivnosti Crne Gore na multilateralnom međunarodnom planu, uz poseban fokus na saradnju sa misijama u svim centrima UN – Njujorku, Ženevi, Beču, te misijama pri Organizaciji za evropsku bezbjednost i sigurnost, te Savjetu Evrope. Crna Gora je tokom 2018. nastavila sa realizacijom aktivnosti na planu ostvarivanja ključnih prioriteta u tri stuba djelovanja UN: mir i bezbjednost, održivi razvoj i ljudska prava. Kada je riječ o OEBS-u, preovladavala je saradnja sa Kancelarijom za demokratske institucije i ljudska prava (ODIHR) u kontekstu jačanja transparentnosti i povjerenja u izborni proces. Po pitanju Savjeta Evrope, akcenat je bio na preporukama Komiteta eksperata Savjeta Evrope za procjenjivanje mjera za suzbijanje pranja novca i finansiranja terorizma (MONEYVAL).

2.1. Ujedinjene nacije (UN)

2.1.1. Bezbjednost, razoružanje, neproliferacija i kontrola spoljne trgovine oružjem

Na nacionalnom planu, nastavljeno je sa ispunjavanjem obaveza koje proizilaze iz članstva Crne Gore u međunarodnim instrumentima posvećenim razoružanju, kontroli oružja i neproliferaciji oružja za masovno uništenje. Kontinuirano se realizuju aktivnosti na planu kontrole spoljne trgovine oružjem, vojnom opremom i robom dvostruke namjene. Na međunarodnom planu, intenzivno su praćene prioritetne teme UN, mir i bezbjednost, mirovne operacije i razoružanje, uz definisanje pozicija na liniji EU.

Crna Gora je pratila rad Konferencije o razoružanju gdje je, u svojstvu posmatrača pružila podršku pozicijama EU. Aktivno su praćene godišnje konferencije država članica

konvencija iz oblasti razoružanja i kontrole naoružanja - Konvencije o zabrani razvoja, proizvodnje, skladištenja i upotrebe hemijskog oružja i njegovom uništenju (CWC), Konvencije o biološkom oružju (BWC), Konvencije o određenom konvencionalnom oružju (CCW), Konvencije o kasetnoj municiji (CCM) i Konvencije o zabrani korišćenja, skladištenja, proizvodnje i prenosa protivpješadijskih mina i njihovog uništavanja (APLC).

Aktivan angažman je ostvaren i u pogledu Sporazuma o trgovini oružjem (ATT), kroz saradnju sa Sekretarijatom i učešće na IV konferenciji država članica u Tokiju.

Crna Gora učestvovala i na IV Specijalnoj sesiji Konferencije zemalja potpisnica Konvencije o zabrani razvoja, proizvodnje, skladištenja i upotrebe hemijskog oružja i njegovom uništenju (CWC) u Hagu, od 26. do 27. juna, na kojoj je podržala predlog da se Tehničkom sekretarijatu Organizacije za zabranu hemijskog oružja (OPCW) dodijeli atributivni mehanizam u istragama o upotrebi hemijskog oružja.

Crna Gora je od 30. jula 2018. zvanično pridružena Međunarodnom partnerstvu protiv nekažnjivosti za upotrebu hemijskog oružja, koje je uspostavljeno u Parizu, 23. januara sa ciljem osnaživanja međunarodnih mehanizama za borbu protiv širenja hemijskog oružja. Crna Gora izjavila je u decembru 2018. da se smatra vezanom Montro dokumentom o obavezama privatnih vojnih i bezbednosnih kompanija u ratnim zonama.

Ministar vanjskih poslova prof. dr Srđan Darmanović učestvovao je na ministarskom sastanku francusko-njemačke inicijative o suzbijanju ilegalne trgovine malim i lakim oružjem i pripadajućom municijom na Zapadnom Balkanu, u Parizu u decembru 2018.

2.1.2. Održivi razvoj i reforma razvojnog sistema UN

Crna Gora je nastavila da promoviše politiku održivog razvoja kako na međunarodnom planu učešćem na sastancima, posebno pod okriljem Ekonomsko-socijalnog savjeta, Političkog foruma na visokom nivou, ali i UN Ekonomske komisije za Evropu, tako i na nacionalnom planu kroz primjenu usvojenih politika. Usvojena je Rezolucija o repositioniranju razvojnog sistema UN koju je Crna Gora podržala.

Crna Gora snažno dijeli uvjerenje da Pariski dogovor predstavlja temelj daljih napora za očuvanje dugoročne stabilnosti klimatskog sistema. S tim u vezi, na 24. Konferenciji država ugovornica Okvirne konvencije UN-a o klimatskim promjenama (COP24) i Samitu lidera, održanim u Katovicama, Poljska, decembra 2018, učestvovao je predsjednik Crne Gore Milo Đukanović.

Posvećenost politici održivog razvoja, kao i napredak ostvaren na planu implementacije Agende 2030 još jednom je istaknut tokom Političkog foruma na visokom nivou pod okriljem ECOSOC. Kontinuirano učešće u radu ECOSOC doprinosi vidljivosti zemlje u kontekstu istaknute kandidature za članstvo u ovom tijelu za period 2020-2022.

2.1.3. *Ljudska prava*

U okviru ovog stuba djelovanja UN, u 2018. došlo je do promjene na čelu Kancelarije visokog komesara za ljudska prava (OHCHR). Od septembra 2018, na poziciju visokog komesara za ljudska prava imenovana je Mišel Baše, bivša predsjednica Čilea.

Crna Gora je i u 2018. nastavila sa aktivnostima na planu promocije i zaštite ljudskih prava. Učestvovalo je u radu Trećeg komiteta Generalne skupštine UN.

Aktivno je bilo i učešće u radu svih sesija Radne grupe za UPR u okviru trećeg ciklusa. U januaru 2018, u okviru 29. sesije Radne grupe za UPR, delegacija koju je predvodio potpredsjednik Vlade i ministar pravde Zoran Pažin predstavila je Nacionalni izvršaj o stanju ljudskih prava u okviru UPR mehanizma. Pozdravljen je ostvareni napredak u svim oblastima zaštite i promocije ljudskih prava i sloboda, a preporuke su uglavnom fokusirane na unapređenje primjene usvojenog zakonodavnog i strateškog okvira uz jačanje institucionalnih kapaciteta i ne tretiraju nove oblasti u kojima Crna Gora do sada nije preduzimala aktivnosti i usvojila ili definisala politike i strategije za unapređenje.

U okviru saradnje sa ugovornim tijelima UN u oblasti ljudskih prava, Crna Gora je dostavila treći periodični izvršaj o implementaciji Konvencije protiv torture (CAT) i Izvršaj o primjeni dijela preporuka iz zaključnih zapažanja Komiteta za prava osoba s invaliditetom (CRPD). Predstavila je periodični izvršaj o implementaciji Konvencije o pravima djeteta (CRC) u maju i periodični izvršaj o primjeni Konvencije o eliminisanju rasne diskriminacije (CERD) u avgustu. U okviru sistema specijalnih procedura, Crnu Goru je posjetila nezavisna ekspertkinja za prava starih lica, 23-30. aprila.

U okviru svog trogodišnjeg članstva u Izvršnom odboru UN Žene za period 2017-2019. zamjenica stalnog predstavnika Crne Gore pri UN u Njujorku je tokom 2018. predsjedavala Izvršnim odborom UN Žene. Crna Gora je po prvi put imala predstavnika na mjestu predsjedavajućeg izvršnog odbora nekog od tijela/organa UN u Njujorku.

U cilju potvrde posvećenosti radu programa, fondova i agencija iz sistema UN, Crna Gora je opredijelila dobrovoljnu kontribuciju u iznosu 10 000 EUR za podršku radu Visokog komesara za izbjeglice (UNHCR) za 2019. Kontribucija je opredijeljena i za rad Kancelarije Visokog komesara za ljudska prava (OHCHR) u iznosu 5 000 EUR za 2019.

Na nacionalnom planu, u saradnji sa Kancelarijom Visoke komesarke za ljudska prava (OHCHR) realizuju se aktivnosti na planu uspostavljanja nacionalnog mehanizma za praćenje primjene preporuka dobijenih od strane ugovornih tijela UN u oblasti ljudskih prava, kroz uspostavljanje baze OHCHR.

Crna Gora je tokom 2018. učestvovala i na redovnim godišnjim konsultacijama Evropske službe za vanjske poslove sa zemljama kandidatima o UN i pitanjima u oblasti ljudskih prava (Brisel, mart, oktobar), kao i na Godišnjoj razmjeni mišljenja u okviru zasijedanja Komiteta ministara Savjeta Evrope sa ekspertima zemalja članica za pitanja ljudskih prava u okviru UN (Strazbur, februar).

2.1.4. Učešće na važnim zasijedanjima glavnih organa UN

Predsjednik Vlade Crne Gore Duško Marković predvodio je delegaciju Crne Gore na generalnoj debati 73. zasijedanja Generalne skupštine UN. On je imao izlaganje na Nelson Mendela Mirovnom samitu, Sastanku na visokom nivou o prevenciji i kontroli nezaraznih bolesti i generalnoj debati 73. zasijedanja Generalne skupštine. Na Konkordija samitu predsjednik Vlade Marković je imao istupanje na panelu „Podrška ekonomskoj otpornosti malih ostrvskih i zemalja u razvoju kroz programe državljanstva“, a učestvovao je i na Sastanku na visokom nivou o Globalnom pozivu na akciju u vezi sa svjetskim problemom droge, Sastanku na visokom nivou o finansiranju Agende za održivi razvoj do 2030, Blumberg Globalnom biznis forumu, sastanku visoke predstavнице EU za vanjske poslove i bezbjednosnu politiku Federike Mogerini sa predsjednicima vlada šest zemalja Zapadnog Balkana i na sastanku Socijalističke internacionale. Premijer Marković je imao odvojene susrete sa generalnim sekretarom UN Antoniom Guterešom i predsjedavajućom 73. zasijedanja Generalne skupštine UN Marijom Fernandom Espinozom Garsez.

Ministar vanjskih poslova prof. dr Srđan Darmanović učestvovao je na sastanku ministara vanjskih poslova Zapadnog Balkana i komesara za evropsku susjedsku politiku i pregovore o proširenju, sastanku ministara vanjskih poslova zemalja članica Centralno-evropske inicijative (CEI), sastanku ministara vanjskih poslova transatlantskog regiona čiji domaćin je bio državni sekretar SAD Majkl Pompeo, prvom ministarskom sastanku Globalne alijanse za iskorjenjivanje trgovine robom koja se koristi za smrtnu kaznu i mučenje, Ministarskom sastanku grupe prijatelja Alijanse civilizacija i brifingu Savjeta bezbjednosti UN na ministarskom nivou o situaciji u DNR Koreji. U okviru predsjedavanja Crne Gore Američko-jadranskom poveljom (A5), ministar Darmanović je bio domaćin sastanka ministara vanjskih poslova u formatu država članica i posmatrača A5. Imao je odvojene susrete sa podsekretarkom UN za politička pitanja Rozmeri Di Karlo, generalnim sekretarom Savjeta Evrope Torbjornom Jaglandom, predstavnicima Američko-jevrejskog komiteta, kao i susrete sa ministrima vanjskih poslova Grčke i Kipra. Na marginama zasijedanja ministar vanjskih poslova prof dr Srđan Darmanović imao je kraće susrete sa ministrima vanjskih poslova Njemačke, Slovačke, Holandije, Danske i Azerbejdžana, kao i sa specijalnim izaslanikom SAD za Ukrajinu.

Ministar vanjskih poslova prof dr. Srđan Darmanović učestvovao je na otvorenoj debati u Savjetu bezbjednosti na temu „Mladi, mir i bezbjednost“, a debate na kojima je Crna Gora učestvovala tokom protekle godine odnosile su se još na teme: djeca u oružanim sukobima; promovisanje implementacije agende Žene, mir i bezbjednost i održivog mira putem političke participacije i ekonomskog osnaživanja žena; zaštita civila u oružanim sukobima, kao i prevencija seksualnog nasilja u konfliktima putem jačanja uloge žena, rodne ravnopravnosti i pravde.

Generalna skupština usvojila je dva ključna međunarodna sporazuma u oblasti migracija i izbjeglica koji će doprinijeti koordinisanom djelovanju međunarodne zajednice u pogledu masovnih kretanja izbjeglica i pružanju podrške zemljama prijema.

2.1.5. Učešće u radu specijalizovanih agencija, programa, fondova iz sistema UN i drugih organizacija sa sjedištem u Ženevi, Beču, Parizu, Rimu i Abu Dabiju

Crna Gora je nastavila da intenzivira aktivnosti na planu realizacije prioriteta u okviru brojnih agencija/programa/fondova iz sistema UN.

Predsjednik Crne Gore Milo Đukanović je 23. i 24. oktobra učestvovao na Svjetskom investicionom forumu UNCTAD, na Samitu globalnih investicionih lidera koji se održavao pod temom „Investicije u novoj eri globalizacije“. Crna Gora je nagrađena za doprinos povećanju transparentnosti i pojednostavljenju administrativnih procedura.

Uz praćenje glavnih pravaca djelovanja UNESCO, Crna Gora je bila angažovana na obezbjeđivanju kvalitetne dinamike i razvoja postojećih programa saradnje sa UNESCO. Posebna pažnja je posvećena praćenju i iniciranju mjera za rješavanje otvorenih pitanja u vezi sa statusom kulturnih i prirodnih dobara Crne Gore, upisanih na UNESCO listu svjetske baštine. Istovremeno, započete su aktivnosti na planu upisa Bokeljske mornarice na Reprezentativnu listu nematerijalne kulturne baštine čovječanstva.

Imajući u vidu da životna sredina predstavlja jednu od najvažnijih tema za Crnu Goru, intenzivno je praćen rad Programa UN za životnu sredinu (UNEP), kroz učešće na 3. Skupštini UN za životnu sredinu (UNEA-3), kao i na konferenciji na ministarskom nivou o inovativnim rješenjima zagađenja u Jugoistočnoj i Južnoj Evropi, te nizu ekspertskih sastanaka u različitim oblastima u kontekstu zaštite životne sredine.

Crna Gora je nastavila i završila učešće u Savjetu Organizacije za hranu i poljoprivredu UN – FAO čija je članica bila u periodu 1. jul 2016. - 1. jul 2018.

Nakon potpisivanja Strateškog programskog okvira za inkluzivni i održivi industrijski razvoj Crne Gore za period 2017-2021, intenzivirana je komunikacija sa UNIDO u vezi sa upućivanjem zajedničkog pisma potencijalnim donatorima. U Podgorici je, u periodu 6-9. marta 2018. organizovani donatorski sastanak, ujedno i sastanak povodom predstavljanja programskog okvira, kao i prvi sastanak Upravnog odbora.

Redovno su praćene aktivnosti Svjetske organizacije za intelektualnu svojinu (WIPO). U okviru posjete Predsjednika Mila Đukanovića Ženevi, realizovan je susret sa generalnim direktorom WIPO. Tom prilikom istaknuto je da Crna Gora prepoznaje značaj intelektualne svojine za razvoj i predloženo da međunarodna konferencija u oblasti intelektualne svojine bude organizovana u Crnoj Gori.

Najznačajnija aktivnost koja je obilježila saradnju Crne Gore sa Svjetskom trgovinskom organizacijom (STO) je bio prvi pregled trgovinskih politika Crne Gore u Ženevi 11. i 13. aprila 2018. Cilj pregleda je da se kroz stalni nadzor trgovinskih politika članica poveća transparentnost, ali i prati implementacija međunarodno preuzetih obaveza.

Poslati su instrumenti potvrđivanja/pristupanja za sljedeće međunarodne ugovore: Metarska konvencija, Konvencija o osnivanju Evropske i mediteranske organizacije za zaštitu bilja, Dodatni protokol 5 uz Sporazum o izmjeni i pristupanju Centralnoevropskom

sporazumu o slobodnoj trgovini, Haška konvencija o sporazumima o izboru suda, Amandman na član 20 stav 1 Konvencije o eliminisanju svih oblika diskriminacije žena, Sporazum o osnivanju Evropske laboratorije za molekularnu biologiju, Konvencija Savjeta Evrope protiv trgovine ljudskim organima, Sporazum o uspostavljanju Međunarodnog instituta za razvoj prava, Doha amandman na Kjoto protokol.

Nastavljeno je sa aktivnostima na planu obezbjeđivanja podrški za istaknute kandidature u Ekonomsko-socijalnom savjetu 2020-2022, Savjetu za ljudska prava 2022-2024, Savjetu bezbjednosti UN 2026-2027.

2.2. Organizacija za evropsku bezbjednost i saradnju (OEBS)

2.2.1. Učešće na sastancima/forumima/konferencijama u okviru OEBS-a

Ministar vanjskih poslova prof. dr Srđan Darmanović učestvovao je 6. i 7. decembra 2018. na XXV zasjedanju Ministarskog savjeta OEBS-a u Milanu, kojim je predsjedavao italijanski šef diplomatije Enzo Moavero Milanezi. Osim obraćanja na Ministarskom savjetu, ministar Darmanović je imao bilateralne susrete sa: Enzom Moavero Milanezijem, ministrom vanjskih poslova i međunarodne saradnje Republike Italije, Miroslavom Lajčakom, šefom diplomatije Slovačke, Zohrabom Mnatsakanjanom, ministrom vanjskih poslova Jermenije, kao i azerbejdžanskim kolegom Elmarom Mamadjarovim.

Italija je, tokom predsjedavanja OEBS-om, organizovanjem neformalnog sastanka podstakla potrebu za konstruktivnim dijalogom, naglašavajući moto predsjedavanja a to su: dijalog, vlasništvo i odgovornost. Takođe, naglašen je značaj strukturnog dijaloga za promociju rada i prevenciju konflikata. U izlaganjima zemalja učesnica istaknuti prioriteti OEBS-a: mediteranska dimenzija, kriza u i oko Ukrajine, rješavanje sukoba u Transnistriji i drugih zamrznutih konflikata, promocija dobrog upravljanja i borbe protiv korupcije, borba protiv netolerancije i diskriminacije. Sastanak je bio posvećen i pripremi Ministarskog savjeta u Milanu.

Ministar vanjskih poslova prof. dr Srđan Darmanović učestvovao je na Međunarodnoj konferenciji o odgovornosti država, institucija i pojedinaca u borbi protiv antisemitizma, u regionu OEBS-a, koja je 29. januara 2018, održana u Rimu.

Državni sekretar ambasador Zoran Janković učestvovao je na Mediteranskoj konferenciji OEBS-a na temu „Značaj energije za ekonomski rast i saradnju na Mediteranu“, koja je održana u Malagi od 25. do 26. oktobra 2018.

Na poziv ambasadora Alesandra Sebastijana Kardija, generalnog direktora za političke poslove i bezbjednost u Ministarstvu vanjskih poslova Italije, generalni direktor Direktorata za multilateralne poslove učestvovao na sastanku političkih direktora država učesnica OEBS-a, koji je održan 8. oktobra 2018. u Rimu.

2.2.2. Mediji

Februara 2018, predstavnik OEBS-a za slobodu medija Arlem Dezir je, u okviru prve posjete regionu Zapadnog Balkana, bio u posjeti Crnoj Gori, kada se susreo sa ministrom

vanjskih poslova prof. dr Srđanom Darmanovićem i ministrom kulture Aleksandrom Bogdanovićem. Susreti su bili prilika da se potvdi odlična saradnja Crne Gore sa OEBS-om i akcentuje segment medijskih sloboda i aktuelnosti u izmjeni relevantne zakonske regulative.

Dezir je učestvovao na Regionalnoj konferenciji o održivosti medija i uspješnim modalitetima medijskog poslovanja koja je, u organizaciji Misije OEBS-a u Crnoj Gori i Misije OEBS-a u Makedoniji, a u saradnji sa Asocijacijom medija jugoistočne Evrope, održana u Podgorici, 9. i 10. oktobra 2018. Konferenciju je otvorio predsjednik Vlade Crne Gore Duško Marković. Tokom boravka u Crnoj Gori, Dezir se sreo sa ministrom vanjskih poslova prof. dr Srđanom Darmanovićem i ministrom kulture Aleksandrom Bogdanovićem, kojom prilikom je razgovarano o aktuelnim pitanjima iz oblasti medija i predloženim zakonskim rješenjima, uz iskazanu spremnost Crne Gore da adekvatno unaprijedi medijsku regulativu u skladu sa preporukama OEBS-a i Savjeta Evrope.

Predstavnik OEBS-a za slobodu medija Arlem Dezir i šefica Misije OEBS-a u Crnoj Gori Mariz Davije, u novembru 2018, predstavili su crnogorskim vlastima dvije pravne analize o Nacrtu Zakona o medijima i Nacrtu Zakona o izmjenama i dopunama Zakona o nacionalnom javnom emiteru (RTCG). Izrada pravnih analiza je izvršena na osnovu zahtjeva crnogorskog Ministarstva kulture. Dezir i Davije su potvrdili svoju spremnost da nastave da pružaju pomoć i podršku u vezi sa svim pitanjima vezanim za medije, uključujući i izmjene zakonske regulative.

2.2.3. Saradnja sa Kancelarijom OEBS za demokratske institucije i ljudska prava (ODIHR)
Intenzivna saradnja sa ODIHR-om nastavljena je implementacijom preporuka o izbornom procesu. Ekspertska misija (ODIHR) bila je u posjeti Crnoj Gori od 27. avgusta do 2. septembra 2018. u cilju sagledavanja opšte situacije branitelja ljudskih prava, identifikovanja izazova i dobrih praksi.

U Varšavi je, u organizaciji Kancelarije OEBS za demokratske institucije i ljudska prava (OEBS/ODIHR), 28-29. juna, održan Prvi sastanak nacionalnih kontakt osoba za nadgledanje izbora, na kojem je učestvovao predstavnik Ministarstva vanjskih poslova.

Kancelarija OEBS-a za demokratske institucije i ljudska prava (ODIHR), 30. oktobra dostavila pravno mišljenje na Zakon o sprječavanju korupcije.

Eksperti ODIHR su 30. i 31. oktobra posjetili Crnu Goru radi prezentovanja konačnog izvještaja posmatračke misije ODIHR-a o predsjedničkim izborima i razmatranja modaliteta ekspertske podrške, kao i daljeg unapređenja izbornog okvira Crne Gore. Direktorica kancelarije ODIHR, Ingibjorg Solrun Gislador, u decembru 2018, zvaničnim putem iskazala spremnost da ODIHR pruži stručnu pomoć i podršku Parlamentarnom odboru za reformu izbornog zakonodavstva u cilju daljeg usklađivanja crnogorskog izbornog zakonodavstva sa OEBS-ovim obavezama, te ranijim ODIHR-ovim preporukama.

2.2.4. Predsjedavanje Crne Gore Sporazumom o podregionalnoj kontroli naoružanja, Član IV, Aneks 1-B, Dejtonskog sporazuma za mir u Bosni i Hercegovini

Sporazum o podregionalnoj kontroli naoružanja, Član IV, Aneks 1-B, Dejtonskog sporazuma za mir u Bosni i Hercegovini, čije su članice Srbija, Hrvatska, Bosna i Hercegovina i Crna Gora, predstavlja jedan od ključnih i suštinskih mehanizama za očuvanje i unapređenje bezbjednosti i stabilnosti u regionu.

Crna Gora je predsjedavala Sporazumom o podregionalnoj kontroli naoružanja u drugoj polovini 2018. Prva obaveza, koju je Crna Gora uspješno obavila jeste predsjedavanje Konferencijom za pregled primjene Sporazuma tokom koje su sagledane aktivnosti i pravno potvrđene aktivnosti sprovedene u prethodne dvije godine. Tokom predsjedavanja Crne Gore organizovani su sastanci Stalne radne grupe (septembar) i Podregionalne konsultativne komisije (oktobar) i Sastanak o godišnjoj razmjeni informacija za 2019. (decembar). Predsjedavanje je predato Hrvatskoj januara 2019.

2.3. Savjet Evrope (SE)

I u 2018. koordinisane su aktivnosti državnih institucija vezanih za prava i obaveze članstva u Savjetu Evrope, imenovanja predstavnika Crne Gore i komitetima SE i pratilo njihovo učešće kroz izvještaje sa zasijedanja. Nastavljena je koordinacija i praćenje saradnje nadležnih institucija u Crnoj Gori sa najznačajnijim tijelima SE - Venecijanska komisija, MONEYVAL, GRECO, GRETA i Evropski sud za ljudska prava.

Potpredsjednik Vlade za politički sistem, unutrašnju i vanjsku politiku i ministar pravde Zoran Pažin, učestvovao je na Konferenciji ministara pravde država članica Savjeta Evrope, koja se održala u Kopenhagenu, od 11. do 13. aprila 2018. Konferencija je održana u okviru danskog predsjedavanja Komitetom ministara Savjeta Evrope, sa ciljem usvajanja političke deklaracije koja je posvećena reformi sistema koji počiva na Evropskoj konvenciji za zaštitu ljudskih prava.

Direktorat za demokratsku participaciju Savjeta Evrope je informisao da su, 6. decembra 2018, na sastanku Platforme za zaštitu novinarstva i bezbjednost novinara SE, partnerske organizacije odlučile da zatvore određeni broj predmeta, usljed ocjene da ti predmeti ne predstavljaju više aktivnu prijetnju po medijske slobode. Za Crnu Goru je najavljeno zatvaranje dva predmeta. Na Platformi je, od 01. januara 2019. aktivno šest slučajeva.

Skupština Crne Gore je, 27. jula 2018. usvojila Zakon o međunarodnim restriktivnim mjerama, kojim se uređuje način uvođenja, primjene i ukidanja međunarodnih restriktivnih mjera, čime su osnaženi institucionalni kapaciteti za reakciju u slučaju situacija koje predviđaju sprovođenje restriktivnih mjera, kao i kapaciteti za implementaciju obaveza koje su predviđene referentnim rezolucijama UN i direktivama EU. Ovim zakonom će se implementirati preporuke Komiteta eksperata Savjeta Evrope za procjenu usklađenosti mjera protiv pranja novca i finansiranja terorizma (MONEYVAL) koje se odnose na zamrzavanje sredstava koja se koriste za finansiranje terorizma.

57. Plenarnom zasijedanju MONEYVAL-a, koje je održano od 4. do 7. decembra 2018, u Strazburu, prisustvovala je delegacija Crne Gore, na čelu sa Veskom Lekićem, direktorom Uprave za sprječavanje pranja novca i finansiranja terorizma. Tom prilikom je odlučeno da se Crna Gora vrati u proceduru redovnog praćenja izvještaja do jula 2019. Ova značajna odluka je donijeta na predlog sekretarijata ovog Komiteta Savjeta Evrope, jednoglasno, od strane svih država koje su prisustvovala Plenarnoj sjednici, a rezultat je usvajanja novog Zakona o međunarodnim restriktivnim mjerama, kao i otklanjanja drugih glavnih nedostataka konstatovanih u izvještaju iz IV kruga evaluacije sistema sprječavanja pranja novca i finansiranja terorizma u Crnoj Gori.

Parlamentarna skupština Savjeta Evrope izabrala je, 24. aprila 2018. Ivanu Jelić za sudiju Evropskog suda za ljudska prava.

Evropski komitet za prevenciju mučenja i nečovječnog ili ponižavajućeg postupanja i kažnjavanja (CPT) je, marta 2018. dostavio Crnoj Gori redovan izvještaj sa zapažanjima i osnovnim preporukama, a shodno realizovanoj posjeti Crnoj Gori. Izvještaj je prepoznao napredak koji je naša država ostvarila u segmentima koji se nalaze u nadležnosti ovog referentnog tijela. Finalni odgovori u odnosu na preporuke sadržane u Izvještaju su dostavljeni CPT-ju. Izvještaj CPT o realizovanoj posjeti Crnoj Gori i komentari crnogorskih organa su objavljeni 7. februara 2019.

Tokom 2018. nastavio je da se realizuje Program EU/SE Horizontalni mehanizam za Zapadni Balkan i Tursku. Crna Gora je veoma aktivna u okviru ovog mehanizma, a MVP u njemu učestvuje na nivou nacionalnog koordinatora, posrednika između Savjeta Evrope i direktnih korisnika. Program su pokrenuli zajedničkom inicijativom generalni sekretar Savjeta Evrope Torbjorn Jagland i komesar EU za evropsku susjedску politiku i pregovore o proširenju Johaneshan, zvanično je otpočeo sa implementacijom 24. maja 2016, a predviđeno je da se sprovodi do maja 2019. Glavne teme programa su: vladavina prava; borba protiv korupcije, privrednog i organizovanog kriminala; promocija antidiskriminacije i zaštita prava ranjivih grupa.

U okviru ovom programa, 14-15. novembra 2018. u Podgorici je održana Regionalna konferencija „Tolerantna i inkluzivna društva na Zapadnom Balkanu” u cilju promovisanja vladavine prava i zaštite osnovnih sloboda, kao i suzbijanju diskriminacije i promovisanja jednakosti. U Albaniji, Bosni i Hercegovini i Srbiji, Savjet Evrope sprovodi aktivnosti koje se odnose na anti-diskriminaciju i zaštitu prava ranjivih grupa. Istovremeno, Savjet Evrope je, putem svojih intervencija, osnažio kapacitet domaćih institucija za upućivanje na pitanja diskriminacije u Albaniji, Bosni i Hercegovini i Crnoj Gori. S tim u vezi, istaknuta je promocija tolerancije i otvorenosti ka različitosti u društvima na Zapadnom Balkanu koja je od velikog značaja i takođe predstavlja preduslov za zaštitu lica pripadnika nacionalnih manjina. Regionalna konferencija je takođe pružila priliku za daljim promovisanjem i diskutovanjem nalaza Evropske komisije protiv rasizma i netolerancije (ECRI).

Tokom 2018, u saradnji sa Ministarstvom kulture, otpočet je proces pristupanja Crne Gore Evropskom fondu podrške za koprodukciju i distribuciju kreativnih kinematografskih i audiovizuelnih djela EURIMAŽ (EURIMAGES). Savjet Evrope je potvrdio pristupanje Crne Gore, a formalno članstvo je počelo 1. januara 2019.

2.4. Regionalne organizacije i inicijative

Ministarstvo vanjskih poslova je aktivno učestvovalo u radu brojnih regionalnih organizacija i inicijativa, na političkom i ekspertskom nivou, koordiniralo i učestvovalo u izradi i implementaciji važnih regionalnih dokumenata, kao i radilo na izradi, koordinaciji i realizaciji prioriteta predsjedavanja regionalnim mehanizmima. Održani su: Ministarski sastanak Fonda za Zapadni Balkan (WBF), Sarajevo (16. mart); Ministarska konferencija Pokreta nesvrstanih, Baku (5-6. april); Sastanak ministara vanjskih poslova Procesu saradnje u Jugoistočnoj Evropi (SEECP), Brdo kod Kranja (23. april); Samit šefova država i vlada zemalja učesnica SEECP, Brdo kod Kranja (24. april); Ministarski sastanak Višegradske grupe u proširenom formatu, Sunion (11. maj); Savjet ministara vanjskih poslova Jadransko-jonske inicijative (JJI), Katanija (24. maj); Forum Regionalne inicijative za migracije, azil i izbjeglice (MARRI), Tirana (10-11. jun); Sastanak ministara vanjskih poslova zemalja članica Centralno-evropske inicijative (CEI), Split (11. jun); Dubrovnik Forum, Dubrovnik (1. septembar); Sastanak ministara vanjskih poslova zemalja učesnica SEECP, Banja Luka (5. septembar); Neformalni sastanak ministara vanjskih poslova WBF, Njujork (25. septembar); Strateški Bledski forum, Bled (10-11. septembar); Neformalni sastanak ministara vanjskih poslova CEI, Njujork (26. septembar); Samit šefova vlada CEI, Zagreb (3-4. decembar).

Učestvovano je i na sastancima političkih direktora i nacionalnih koordinatora brojnih inicijativa: SEECP, RCC, JJI, UZM, CEI, WBF, MARRI i RACVIAC.

Ministar vanjskih poslova prof. dr Srđan Darmanović sastao se sa predsjedavajućim Parlamentarne delegacije Republike Italije pri CEI, senatorom Lodovikom Sonegom, Podgorica (26. februar),

Ministar vanjskih poslova prof. dr Srđan Darmanović sastao se i sa generalnim sekretarom JJI Đovanijem Kastelanetom, Podgorica (3. maj).

2.4.1. Predsjedavanje Crne Gore regionalnim inicijativama i mehanizmima

Crna Gora je preuzela predsjedavanje Jadransko-jonskom inicijativom (JJI) 24. maja, u jednogodišnjem periodu. Ministarstvo vanjskih poslova imenovano je za koordinatora predsjedavanja i formiralo Radnu grupu za predsjedavanje. Tokom godine, ostvarena je redovna komunikacija sa članovima Radne grupe, a Ministarstvo je pripremilo dokument pod nazivom: „Informacija o predsjedavanju Crne Gore JJI u periodu maj 2018- maj 2019“, koji sadrži detaljan plan i program predsjedavanja.

Održana su dva zajednička sastanka timova za predsjedavanje JJI i EUSAIR (21. februar i 6. novembar), na kojima su dogovarani koraci u cilju realizacije planiranih aktivnosti. Održana su dva kruga zvaničnih konsultacija sa predstavnicima Sekretarijata u Podgorici

(3. maj i 2. oktobra), sa ciljem što kvalitetnije pripreme predsjedavanja i dogovora oko svih planiranih sastanaka.

Shodno kalendaru aktivnosti, održana su dva sastanka predsjedavanja - sastanak visokih zvaničnika inicijative, u organizaciji Ministarstva vanjskih poslova (Podgorica, 3. oktobar) i Okrugli sto na temu "Mali obalni tradicionalni ribolov – izazovi i mogućnosti za razvoj lokalne zajednice kroz vezu ribarstva i turizma" u organizaciji Ministarstva poljoprivrede i ruralnog razvoja (Budva, 13. novembar).

Mandat crnogorskoj predstavnici na poziciji direktorice Regionalnog centra MARRI Tamari Mugoši je istekao 1. avgusta.

Crnogorskoj predstavnici na poziciji šefice Sekretarijata Zdravstvene mreže JIE Miri Dašić Jovanovski u martu je produžen mandat do marta 2020. godine.

Bivši premijer, potpredsjednik Vlade i ministar vanjskih poslova dr. Igor Lukšić je na Samitu zemalja učesnica SEECP (24. aprila) izabran za generalnog sekretara Savjeta za regionalnu saradnju (RCC) za period 1. januar 2022-31. decembar 2024.

Ministar vanjskih poslova prof. dr Srđan Darmanović je održao radni doručak sa ambasadorima SEECP u Podgorici i Igorom Lukšićem, koji je predstavio svoju viziju rada RCC u Podgorici, 21. februara.

Crnogorska predstavnica je u novembru počela sa radom u Sekretarijatu WBF (šestomjesečni probni rad).

Crna Gora je, u okviru regionalne inicijative WBF, 16. marta dobila sredstva za realizaciju tri regionalna projekta, dok kao partner učestvuje u još šest projekata. Odobrena su tri projekta: "Regionalna platforma za promociju socijalne inovacije u okviru politika zapošljavanja koje garantuju sigurnost za mlade" (Asocijacija za demokratski prosperitet ZID), "Značaj zaštićenih oblasti za ekonomski razvoj" (NVO "Zeleni korak"), "Ptice bez granica, BWB" (Centar za zaštitu ptica i istraživanje).

U okviru drugog poziva za projekte (Podgorica, 12. novembra), 22 projekta iz Crne Gore su prošla prvi krug, od kojih će četiri biti izabrana za finansiranje u 2019.

Crna Gora je, kroz fond Regionalne kancelarije za saradnju mladih (RYCO), aplicirala sa 36 projekata, a 5. jula dobila sredstva za realizaciju tri projekta: NVO Alfa Centar – „Reaguj!“, JU Srednja ekonomsko-ugostiteljska škola Nikšić – „Dvije škole-jedna priča“, CEDEM – „Mladi mogu promijeniti budućnost“. U 11 projekata učestvuje kao partner.

Crna Gora je kroz Fond za saradnju Centralno-evropske inicijative (CEI), aplicirala sa tri projekta, a u decembru je odabran jedan koji će biti finansiran: Podrška projektu digitalne ekonomske transformacije JIE (EDITA) („Amplitudo“).

3. GENERALNI DIREKTORAT ZA EVROPSKU UNIJU

Generalni direktorat za Evropsku uniju (GDE) je i tokom 2018. bio zadužen za sprovođenje vanjske politike Crne Gore, stavova koje Crna Gora zastupa u institucijama EU i bilateralnim odnosima sa državama članicama EU i ostalim evropskim državama, kao i za praćenje, analizu i učestvovanje u razvoju i sprovođenju vanjske i bezbjedonosne politike EU. Takođe, GDE je dijelom koordinirao učešće Crne Gore u regionalnim inicijativama i mehanizmima koji doprinose procesu evropske integracije kao što su: Berlinski proces, Zapadnobalkanska šestorka, Proces Brdo Brioni, ali i Unija za Mediteran i Organizacija za crnomorsku ekonomsku saradnju. U saradnji sa Kancelarijom za evropske integracije, Misijom pri EU i drugim diplomatsko-konzularnim predstavništvima, planirane aktivnosti su tokom 2018. realizovane odgovarajućom dinamikom i u predviđenim vremenskim rokovima.

3.1. Aktivnosti u oblasti evropskih integracija

Crna Gora je 2018. ostvarila dalje rezultate kada je u pitanju proces pristupanja EU. Sa ukupno 32 otvorena poglavlja, od čega su tri privremeno zatvorena, Crna Gora je prepoznata kao lider u procesu pregovora. Tokom prethodne godine otvoreni su pregovori u **dva** pregovaračka poglavlja. Crna Gora je 25. juna na Međuvladinoj konferenciji u Luksemburgu otvorila pregovaračko poglavlje **17 – Ekonomska i monetarna unija**, dok je na Međuvladinoj konferenciji u Briselu 10. decembra, otvoreno poglavlje **27 – Životna sredina i klimatske promjene**. Delegaciju na oba sastanka predvodio je ministar vanjskih poslova, prof. dr Srđan Darmanović.

U 2018. je zaokružena i zahtjevna faza pregovaračkog procesa koja se odnosi na ispunjenje svih početnih mjerila (ukupno 22 u 13 oblastima), tako da Crnoj Gori predstoji otvaranje posljednjeg preostalog poglavlja 8 – Konkurencija, kao i nastavak aktivnosti usmjerenih na ispunjenje završnih mjerila u onim poglavljima koja se već pregovaraju.

Kada su u pitanju poglavlja 23 – Pravosuđe i temeljna prava i 24 – Pravda, sloboda i bezbjednost, Evropska komisija je 13. novembra objavila Non paper za vladavinu prava u kojem se konstatuje kontinuirani napredak u zakonodavnoj reformi i izgradnji institucija, kao i početni bilans ostvarenih rezultata u borbi protiv korupcije na visokom nivou i organizovanog kriminala, pranja novca i privremenog oduzimanja imovine.

Napredak Crne Gore prepoznat je u godišnjoj Rezoluciji Evropskog parlamenta (novembar) uz ocjenu da su ostvareni dobri rezultati u sprovođenju institucionalnih reformi i unaprijeđenju zakonodavnog okvira. Istaknuto je da su predsjednički izbori u aprilu sprovedeni uspješno i u skladu s temeljnim pravima, a posebno je ukazano na formiranje skupštinskog Odbora za reformu izbornog zakonodavstva. Pozdravljeno je čvrsto opredjeljenje Crne Gore za regionalnu saradnju sa svojim susjedima i prepoznat ekonomski rast koji Crna Gora ostvaruje drugu godinu zaredom, uz zaključak da je neophodno nastaviti sa fiskalnom konsolidacijom javnih finansija i koordinacijom ekonomskih reformi. Istaknuto je i da će Evropska komisija nastaviti da, tehnički i finansijski, podržava Crnu Goru na putu ka EU.

Evropska komisija je u februaru usvojila Strategiju proširenja za Zapadni Balkan čime je ponovo potvrđena evropska perspektiva Crne Gore i regiona, uz uvažavanje individualnog napretka zemalja po principu regate. Povodom usvajanja Strategije, ministar vanjskih poslova prof. dr Srđan Darmanović učestvovao je na prvoj zajedničkoj sjednici Odbora za evropske integracije i Odbora za međunarodne odnose i iseljenike Skupštine Crne Gore 9. februara u Podgorici. Sjednici je prisustvovao i komesar Evropske unije za politiku susjedstva i pregovore o proširenju Johaneshan.

Ministar vanjskih poslova prof. dr Srđan Darmanović učestvovao je na Neformalnom sastanku ministara vanjskih poslova članica i kandidata za članstvo u EU (Gimniih) 16. februara u Sofiji, u okviru bugarskog predsjedavanja Savjetom EU. Glavna tema je bila saradnja u oblasti bezbjednosti i odbrane, te razmijenjena su mišljenja i po pitanju daljih aktivnosti u okviru bugarskog predsjedavanja, a u svijetlu samita u Sofiji i Londonu.

Predsjednik Vlade Duško Marković učestvovao je na Samitu lidera EU i Zapadnog Balkana 16-18. maja u Sofiji. Na Samitu je usvojena Deklaracija kojom je još jednom potvrđena podrška zemljama Zapadnog Balkana u evropskoj integraciji koja je pretpostavka za ireverzibilnost evropskog puta zemalja regiona. Pokrenuta je i Digitalna agenda za Zapadni Balkan koja ima za cilj da podrži tranziciju regiona na digitalnu ekonomiju.

Ministar vanjskih poslova prof. dr Srđan Darmanović učestvovao je na IX sastanku Savjeta za stabilizaciju i pridruživanje EU i Crne Gore 25. juna u Briselu. Sastanak Savjeta pružio je pravovremenu priliku da se razmotri napredak u pripremama za pristupanje, kao i prioritete za dalji rad u okviru Sporazuma o stabilizaciji i pridruživanju.

GDE je koordinirao posjetu delegacije Radne grupe za proširenje u Savjetu EU (Koela) Crnoj Gori u periodu od 18. do 20. jula. Koela, koju čini 28 diplomata iz svih država članica, zadužena je za proces pristupanja i odnose sa državama kandidatima za članstvo u EU. S tim u vezi, upriličeni su sastanci s predsjednikom Vlade Duškom Markovićem, ministrom vanjskih poslova prof. dr Srđanom Darmanovićem, glavnim pregovaračem Aleksandrom Drljevićem, direktorom Agencije za sprječavanje korupcije Sretenom Radonjićem i predsjednikom Opštine Kotor Vladimirom Jokićem.

Ministar vanjskih poslova prof. dr Srđan Darmanović učestvovao je na Neformalnom sastanku ministara vanjskih poslova članica i kandidata za članstvo u EU (Gimniih) 31. avgusta u Beču, u okviru austrijskog predsjedavanja Savjetom EU. Na sastanku je potvrđena jasna evropska perspektiva zemalja regiona, a razmijenjena su mišljenja o daljim aktivnostima u okviru austrijskog predsjedavanja, kako unutar Unije tako i u kontekstu snažnije podrške zemljama u pregovaračkom procesu.

3.2. Regionalne inicijative

3.2.1. Berlinski proces

Predsjednik Vlade Duško Marković učestvovao je na Samitu Berlinskog procesa u Londonu 9-10. jula. Fokus britanskog predsjedavanja bio je na vladavini prava i bezbjednosti regiona, bilateralnim i pitanjima političkog nasljeđa. Takođe je ukazano na značaj Agende povezivanja za postizanje daljeg napretka. Na Samitu su potpisane Zajednička deklaracija o regionalnoj saradnji i dobrosusjedskim odnosima, Zajednička deklaracija o ratnim zločinima u okviru Berlinskog procesa i Zajednička deklaracija o nestalim licima u okviru Berlinskog procesa. Takođe, predsjednici država i Vlada zemalja učesnica obavezali su se na implementaciju aktivnosti u borbi protiv korupcije, za svaku zemlju pojedinačno. U okviru paketa projekata koji su predstavljeni na Samitu u Londonu Crnoj Gori su odobrena 68,6 miliona eura za sprovođenje 4 investiciona projekta iz oblasti saobraćaja i životne sredine i pripremu projektne dokumentacije za 2 nova projekta. Crna Gora ujedno ove godine najuspješnija od svih država Zapadnog Balkana u povlačenju sredstava u okviru Agende povezivanja.

U okviru Londonskog samita, održan je i sastanak ministara vanjskih poslova na kojem su razmijenjena mišljenja o regionalnoj bezbjednosti, rješavanju otvorenih bilateralnih pitanja i migracijama. Razgovarano je i o modalitetima većeg učešća mladih u aktivnostima koje se sprovode pod okriljem procesa, ulozi civilnog sektora, digitalnoj agendi i preduzetništvu. Takođe, održan je i sastanak ministara unutrašnjih poslova na kojem je potpisana Zajednička deklaracija o principima razmjene informacija u primjeni zakona, a podržana je i Mapa puta za održivo rješenje za suzbijanje nedozvoljenog posjedovanja, zloupotrebe i trgovine malokalibarskim i lakim oružjem/vatrenim oružjem i pripadajućom municijom na Zapadnom Balkanu do 2024.

U cilju praćenja rezultata Londonskog samita, GDE je učestvovao 16. novembra u Beču na sastanku o bilateralnim pitanjima u kontekstu praćenja implementacije Zajedničke deklaracije o regionalnoj saradnji i dobrosusjedskim odnosima.

3.2.2. Zapadnobalkanska šestorka (ZB6)

Ministar vanjskih poslova prof. dr Srđan Darmanović učestvovao je 16. marta u Sarajevu na sastanku ministara vanjskih poslova Zapadno-balkanske šestorke (ZB6) na kojem je bilo riječi o ostvarenim rezultatima zemalja regiona pojedinačno u procesu evropske integracije i realizaciji zaključaka sa samita lidera EU i ZB iz Trsta, a u kontekstu usvojene strategije EK za Zapadni Balkan i definisanja prioriteta za Samit u Londonu.

Na marginama 73. zasjedanja Generalne skupštine UN-a u Njujorku, ministar prof. dr Srđan Darmanović učestvovao je na radnom doručku ministara vanjskih poslova ZB6. Domaćin susreta je bio generalni sekretar Regionalnog savjeta za saradnju (RCC) Goran Svilanović, a sastanku je prisustvovao i evropski komesar za susjedsku politiku i pregovore o proširenju Johanes Han.

Crna Gora je bila domaćin sastanka ministara vanjskih poslova ZB6 29. i 30. novembra u Budvi. Na sastanku je razmotren napredak u integracijskom procesu svih država pojedinačno i istaknuto da države ZB6 predano rade na ispunjavanju obaveza preuzetih na samitu u Londonu ali i prethodnim samitima, te da se značajna pažnja pridaje Agendi povezanosti, realizaciji projektno orijentisanih aktivnosti i jačanju regionalne ekonomske saradnje. Na sastanku je usvojena i Zajednička izjava.

Predsjednik Vlade Duško Marković učestvovao je na neformalnom sastanku premijera ZB6 krajem avgusta u Draču. Premijer je pozdravio sporazum Makedonije i Grčke kao i dijalog Prištine i Beograda, ističući da u fokusu moraju biti i ekonomske teme posebno ispunjavanje obaveza već preuzetih na samitima u Trstu i Londonu.

Predsjednik Vlade Duško Marković učestvovao je 19. novembra na Samitu Startup Europe u Sofiji, gdje je boravio na poziv evropske komesarke za digitalnu ekonomiju i društvo Marije Gabriel. Tema Samita je bilo povezivanje kreatora startup sistema država Centralne i Istočne Evrope i Zapadnog Balkana, kao i isticanje inovacionog potencijala ova dva regiona. Premijer je govorio na panelu „Transformacija Zapadnog Balkana u region pogodan za razvoj startapa“ na kojem su učestvovali i premijeri Srbije i Makedonije.

3.2.3. Predsjedavanje Strategijom EU za jadransko-jonski region (EUSAIR)

Crna Gora je 1. juna 2018. preuzela od Italije jednogodišnje predsjedavanje Strategijom EU za Jadransko-jonski region (EUSAIR). Predsjedavanje Crne Gore je od velikog značaja imajući u vidu da je Crna Gora prva država koja nije članica EU a koja predsjedava Strategijom. GDE, zajedno s Kancelarijom za evropske integracije, zadužen je za praćenje sprovođenja i saradnje u okviru EUSAIR-a.

Program predsjedavanja EUSAIR-om pripremljen je u skladu sa ciljevima koji su predviđeni Strategijom, drugim zvaničnim dokumentima i temama koje su od značaja za Crnu Goru, ali i cijeli Jadransko-jonski region. U fokusu crnogorskog predsjedavanja su oblasti Plavi rast i Održivi turizam, s akcentom na zaštitu životne sredine, kao i uspostavljanje finansijskog dijaloga u zemljama koje nisu članice EU i učestvuju u sprovođenju EUSAIR-a, unapređenje vidljivosti Strategije, jačanje postojećih koordinacionih mehanizama na svim nivoima, kao i stvaranje bolje sinergije sa drugim (regionalnim i ostalim) inicijativama/organizacijama.

U Podgorici je 3. i 4. novembra održan VIII sastanak Upravnog odbora za EUSAIR kada je predstavljen Program crnogorskog predsjedavanja koji je pozdravljen od strane ovog tijela, definisane predstojeće obaveze i aktivnosti i dogovoreni naredni koraci u vezi sa utvrđivanjem makro-regionalnih prioriteta koji će biti od značaja za narednu Finansijsku perspektivu (2021 – 2027). Tokom sastanka održan je i niz sastanaka: sastanak EUSAIR nacionalnih koordinatora, sastanak koordinatora Tematskih stubova i sastanak predsjedavajućeg Trija (Italija – Crna Gora – Srbija).

U saradnji sa ministarstvima koja su uključena u proces sprovođenja Strategije, realizovane su značajne aktivnosti u pogledu EUSAIR-a i strateškog projekta Jedinica za

podršku – podrška upravljanju Strategijom - Facility Point kroz redovne konsultacije i sastanke Radne grupe za sprovođenje Strategije.

Predsjednik Crne Gore Filip Vujanović učestvovao je na Samitu predsjednika država procesa Brdo-Brioni u Skoplju 27. aprila 2018. U zaključcima Samita prepoznata je evropska perspektiva država regiona, kao i odgovornost država kandidata da odlučno nastave s procesom pristupanja kroz dalje reformske aktivnosti.

GDE je u 2018. nastavio s koordinacijom aktivnosti u okviru Unije za Mediteran (UzM).

GDE je tokom 2018. nastavio sa koordinacijom aktivnosti u okviru Organizacije za crnomorsku ekonomsku saradnju (BSEC). Crna Gora je u septembru obnovila status partnera za međusektorski dijalog sa BSEC od 1. januara 2019.⁶

3.3. Usaglašavanje sa zajedničkom vanjskom i bezbjednosnom politikom EU

Kada je u pitanju Zajednička vanjska i bezbjednosna politika EU, Crna Gora se tokom 2018. bez izuzetka pridruživala zajedničkim pozicijama EU, izjavama/deklaracijama, saopštenjima i demarševima, što ukazuje da naša država u potpunosti usklađuje svoje spoljnopoličko djelovanje sa državama članicama Unije.

4. GENERALNI DIREKTORAT ZA NATO I POLITIKU BEZBJEDNOSTI

Generalni direktorat za NATO (GDN) i politiku bezbjednosti je tokom 2018. dao puni doprinos sprovođenju aktivnosti Crne Gore u okviru NATO-a, implementaciji političkih prioriteta i profilisanju Crne Gore kao kredibilne i odgovorne saveznice. U tom kontekstu, kontinuirano je sarađivao s nadležnim institucijama u cilju ispunjavanja predviđenih obaveza koje su bile usmjerene na pripreme susreta na visokom nivou u oblasti NATO i politike bezbjednosti, učestvovao u izradi nacionalnih strateških dokumenata na polju bezbjednosti i odbrane, redefinisano nacionalnog sistema kriznog upravljanja kao članice NATO-a, te ispunjavanju bezbjednosno-tehničkih preduslova za nesmetan rad. Takođe, GDN je uspješno koordinisao predsjedavanje Crne Gore regionalnim bezbjednosnim inicijativama: Američko-jadranskom poveljom i Jadranskom trilateralom.

4.1. Sprovođenje političkih prioriteta – Crna Gora članica NATO-a

Kroz redovne aktivnosti i učešće na međunarodnim skupovima u zemlji i inostranstvu, bio posvećen sprovođenju političkih prioriteta koje je Vlada usvojila neposredno nakon učlanjenja Crne Gore u NATO. Usvajanjem ovih prioriteta, određen je pravac djelovanja i stavovi koje Crna Gora zastupa kao članica NATO-a, a samim tim i njen praktični doprinos politikama Alijanse. U tom smislu, GDN je, u saradnji sa Stalnom misijom pri NATO, nastojao da koordinisanim i pravovremenim radom da puni doprinos izgradnji boljeg imidža Crne Gore u okviru NATO-a i potvrdi dodatnu vrijednost njenog članstva. U tom kontekstu, redovno su ažurirani stavovi sa kojima se istupalo na svim nivoima u komunikaciji sa NATO i njenim članicama, kao i partnerima i aspirantima.

⁶ Mandat je obnovljiv na 2 godine, a ovo je peti za redom.

Imajući u vidu strateški značaj Regiona za Alijansu nastavljeno je aktivno promovisanje politike otvorenih vrata, s posebnim fokusom na susjedne države – Makedoniju i BiH. U tom kontekstu, GDN je na NATO sastancima pružao političku podršku ali i ekspertsku pomoć iz procesa pristupanja NATO-u. U tom kontekstu, u Podgorici su u julu 2018. održane političke konsultacije ministarstava vanjskih poslova Crne Gore i Makedonije, dok je u Skoplju, 16. oktobra u okviru crnogorskog predsjedavanja Američko-jadranskom poveljom (A5), održan sastanak službi za odnose s javnošću MVP i MO s ciljem razmjene iskustava u strateškom komuniciranju u okviru evropskih i evroatlantskih integracija.

Aktivnosti GDN istovremeno su bile usmjerene na praćenje i koordinaciju sprovođenja najvažnijih politika NATO-a. U pogledu politike odvrćanja i odbrane i odnosa s Rusijom, nastavljeno je s podrškom dvostrukom pristupu koji je usmjeren na jačanje kapaciteta za odvrćanje i odbranu, ali i vođenje smislenog, fokusiranog i periodičnog dijaloga s Rusijom kroz održavanje sastanaka Savjeta NATO-Rusija (NRC). Crna Gora je učestvovala na oba sastanka Savjeta NATO-Rusija (NRC) na ambadorskom nivou u maju i oktobru 2018. Kao vid konkretnog doprinosa, u okviru Unaprijeđenog prisustva NATO-a u Letoniji pod komandom Kanade, upućen je vod od 8 pripadnika Vojske Crne Gore, koji će djelovati u okviru slovenačkih snaga. Takođe, Crna Gora je podržala odluke NATO nakon događaja u Solsberiju, Velikoj Britaniji i pridružila se saveznicima u podršci intervenciji u Siriji i osudi sirijskog režima za upotrebu hemijskog oružja. Sa ostalim saveznicima, snažno je osudila kršenje Sporazuma o nuklearnim snagama srednjeg dometa (INF) od strane Rusije, što je potvrđeno na ministarskom sastanku u Briselu, 4-5. decembra.

Po pitanju politike projektovanja stabilnosti van granica Alijanse, Crna Gora je, kao mediteranska i država na južnim granicama Alijanse, primarni fokus imala na region juga kroz podršku povjerilačkim fondovima i učešće u misijama NATO, ne zanemarujući ni istočne susjede i uzimajući u obzir pristup NATO-a od 360 stepeni. S tim u vezi, koordinisao je pružanje doprinosa povjerilačkim fondovima NATO-a u okviru Inicijative za izgradnju odbrambenih kapaciteta⁷ i obezbijeđeno je učešće na sastancima 19-20. marta u Briselu i 6-8. novembra u Jordanu na kojima su razmatrani pojedinačni doprinosi članica, potrebe partnera u izgradnji odbrambenih kapaciteta i prioriteti podrške.

Crna Gora je nastavila s konkretnim doprinosima međunarodnim naporima u borbi protiv terorizma, kako u okviru NATO-a, tako i kroz učešće u Globalnoj koaliciji za pobjedu nad ISIS-om. U prilog sveukupnim naporima Alijanse u ovoj oblasti značajan doprinos Crne Gore je nastavak angažovanja u misiji „Odlučna podrška“ u Avganistanu i odluka Vlade o nastavku finansijskog doprinosa Avganistanskim bezbjednosnim snagama do 2024. Na ekspertskom nivou, učestvovano je na sastanku Radne grupe o stranim borcima teroristima Globalne koalicije za borbu protiv Islamske države u Hagu, 21. februar 2018.

U oblasti suprotstavljanja hibridnim prijetnjama, GDN je dao značajan doprinos uspostavljanju institucionalnog i pravnog okvira za suprotstavljanje hibridnim

⁷ U 2018. donirana su sredstva Povjerilačkom fondu za izgradnju odbrambenih kapaciteta Iraka (20,000 eura) i Povjerilačkom fondu NATO-Ukrajina za uklanjanje eksplozivnih naprava (15,000 eura).

prijetnjama na nacionalnom nivou.⁸ Takođe, u periodu od 2-4. maja, GDN je učestvovao na Samitu STRATCOM-a u Pragu dok je, početkom juna, bio domaćin delegaciji litvanskog MVP iz Odjeljenja za strateško komuniciranje kada su i održane tematske konsultacije i predavanje o metodama strateškog komuniciranja i hibridnim prijetnjama.

Kada je riječ o promociji uloge žena u miru i bezbjednosti i sprovođenje Rezolucije 1325 SB UN, Crna Gora se, početkom godine, pridružila Grupi prijatelja rezolucije unutar UN. Dokaz posvećenosti Crne Gore ovom pitanju predstavlja i upućivanje kapetanice VCG na mjesto savjetnika za rodna pitanja Vrhovnog komandanta savezničkih snaga za Evropu u SHAPE (jula 2018.) što je trenutno najistaknutija pozicija koju Crna Gora, kao članica, pokriva u strukturama NATO-a.

GDN je kopredsjedavao interresornim Operativnim timom za koordinaciju vježbovničkih aktivnosti Crne Gore u oblasti kriznih situacija u okviru NATO i učestvovao u implementaciji mjera iz Akcionog plana za jačanje odgovora na krize u cilju usaglašavanja nacionalnog sistema odgovora na krize sa NATO standardima. Redovno je učestvovano na planskim konferencijama NATO-a u cilju adekvatne pripreme za učešće na jednoj od najvećih NATO vježbi za upravljanje u kriznim situacijama koja će se održati u 2019.

Takođe, GDN je krajem oktobra organizovao posjetu šefice Odsjeka NATO-a za zapošljavanje Monike Hankijević – Klopotek i savjetnika za ljudske resurse Hozea da Silve Lairesa. Tom prilikom, predstavljene su mogućnosti za prijavljivanje crnogorskih građana za vojne i civilne pozicije u okviru NATO tijela. Pored sastanaka s resornim ministarstvima i Upravom za kadrove, organizovano je i predavanje na Fakultetu političkih nauka u Podgorici. Posjeta je ispraćena brojnim prilozima čime je ukazano na benefite članstva u Alijansi za građane Crne Gore, što je rezultiralo povećanim interesovanjem građana pa je na poziv TVCG, generalni direktor za NATO i politiku bezbjednosti MVP, gostovao u emisiji kako bi tema zapošljavanja i stažiranja u NATO-u bila dodatno pojašnjena i promovisana.

4.2. *Predsjedavanje regionalnim bezbjednosnim inicijativama*

Tokom 2018. GDN je bio zadužen za sprovođenje programa i prioriteta predsjedavanja Američko-jadranskom poveljom (A5), kojom je Crna Gora predsjedavala prvi put u statusu članice NATO-a, a treći put od njenog osnivanja, kao i Jadranskom trilateralom.

Planom predsjedavanja Američko-jadranskom poveljom bilo je obuhvaćeno 17 sastanaka, na radnom i visokom nivou, koji su održani s ciljem unaprjeđenja političke i odbrambeno-vojne saradnje država članica Povelje. Organizovana su dva sastanka na nivou ministara vanjskih poslova i dva sastanka na nivou političkih direktora, kojom prilikom je razgovarano o aktuelnim bezbjednosnim i političkim izazovima u regionu i modelima njegovog daljeg napretka s posebnim fokusom na značaj politike otvorenih vrata, čija promocija je, pored jačanja međunarodne i regionalne saradnje, bila jedan od glavnih prioriteta tokom crnogorskog predsjedavanja. Napravljen je značajan iskorak po pitanju

⁸ Predviđeno je da institucionalni okvir bude uspostavljen tokom 2019, kao i da se izradi Strategija za suzbijanje hibridnih prijetnji.

Makedonije koja je pozvana da započne pristupne pregovore s NATO-om i izražena je spremnost NATO-a da prihvati ANP BiH i time intenzivira političku i praktičnu saradnju.

Sastanak ministara vanjskih poslova u okviru crnogorskog predsjedavanja A5 održan je na marginama 73. zasjedanja Generalne skupštine Ujedinjenih nacija 27. septembra u Njujorku. Domaćin sastanka bio je ministar vanjskih poslova prof. dr Srđan Darmanović. Drugi sastanak ministara vanjskih poslova država članica i posmatrača A5, čiji domaćin je, takođe, bio ministar vanjskih poslova prof. dr Srđan Darmanović, održan je u Podgorici 18. decembra. Tokom sastanka je usvojena Zajednička deklaracija i predsjedavanje A5 je predato Albaniji.

Treći sastanak ministara vanjskih poslova Jadranske trilaterale (Crne Gore, Albanije i Hrvatske) održan je u Budvi 20. jula 2018. Na sastanku je bilo riječi o važnim bezbjednosnim, političkim i ekonomskim pitanjima u regionu, evroatlantskim i evropskim integracijama, aktuelnim bezbjednosnim izazovima, kao i o saradnji u sektorima energetike, turizma i zaštite životne sredine.

4.2. Učešće na međunarodnim skupovima i konferencijama

Ministar vanjskih poslova prof. dr Srđan Darmanović je učestvovao na ministarskom sastanku Globalne koalicije za pobjedu nad ISIS-om 13. februara u Kuvajtu. Fokus sastanka, čiji su domaćini bili ppv i mvp Kuvajta Sabah Al Halid Al Sabah i državni sekretar SAD Reks Tillerson, bio je na analizi postignutog uspjeha u oslobađanju teritorija pod kontrolom ISIS-a, kao i stabilizacija i rekonstrukcija oslobođenih područja Iraka i Sirije.

Takođe, ministar vanjskih poslova prof. dr Srđan Darmanović učestvovao je na Minhenskoj bezbjednosnoj konferenciji 16-18. februara 2018. u čijem su fokusu bili politički i bezbjednosni izazovi u Evropi i svijetu koji se odnose na očuvanje postojećeg međunarodnog poretka, borbi protiv terorizma i radikalizma, jačanju sajber bezbjednosti, suprotstavljanju hibridnim napadima i sprječavanju proliferacije nuklearnog naoružanja.

GDN je, u saradnji sa Stalnom misijom Crne Gore pri NATO-u, koordinisao pripreme za sastanak ministara vanjskih poslova NATO-a 27. aprila u Briselu. Agenda sastanka je obuhvatila teme kao što su politika otvorenih vrata i Zapadni Balkan, odnosi sa Rusijom, projektovanje stabilnosti NATO-a, zajednički rad u borbi protiv terorizma u oblasti sajber odbrane i hibridnih prijetnji, situacija u Avganistanu, kao i tješnja saradnja s EU.

Ministar vanjskih poslova prof. dr Srđan Darmanović je učestvovao na sastanku posvećenom Balkanu u okviru Akaba procesa, koji je održan u Tirani, 4. juna 2018. Na sastanku je razmotren napredak Zapadnog Balkana i istaknut značaj Akaba procesa kao platforme za jačanje bezbjednosne i vojne saradnje, koordinacije i razmjene znanja i iskustava u borbi protiv terorizma i drugih prijetnji po globalnu bezbjednost.

Najvažnija aktivnost u okviru Alijanse za 2018. bio je Samit 11-12. jula u Briselu na kojem su Crnu Goru predstavljali predsjednik Milo Đukanović i ministri vanjskih poslova i odbrane prof. dr Srđan Darmanović i mr Predrag Bošković. Na Samitu je ponovljena posvećenost saveznika transatlantskom jedinstvu i vezi koja već 70 godina čuva mir i

stabilnost svih njenih članica. To je potvrđeno u Deklaraciji sa Samita, Memorandumu o razumijevanju koji se odnosi na multinacionalnu saradnju u vezi sa nabavkom municije kopnene vojske, a potpisana je i nova zajednička deklaracija NATO i EU.

Ministar vanjskih poslova prof. dr Srđan Darmanović učestvovao je i na Bledskom strateškom forumu koji je održan 10-11. septembra u Sloveniji. Ministar Darmanović je, tokom Foruma, bio govornik na panelu „Zapadni Balkan – izgubljene godine ili nova nada” sa fokusom na evropsku i evroatlantsku perspektivu našeg regiona.

Ministar vanjskih poslova prof. dr Srđan Darmanović učestvovao je i na Ministarskoj konferenciji o Avganistanu koju je Vlada Avganistana u saradnji sa UN organizovala 27-28. novembra 2018. u Ženevi. Konferencija predstavlja jedan od zajedničkih mehanizama kako bi se, na visokom nivou, pratio napredak u oporavku i razvoju zemlje, kao i izazovi u implementaciji strategija za jačanje različitih resora avganistanske Vlade.

Takođe, ministar vanjskih poslova prof. dr Srđan Darmanović je učestvovao na II sastanku ministara vanjskih poslova država članica Alijanse 4-5. decembra u Briselu. Na sastanku je usvojena Zajednička izjava o kršenju Sporazuma o zabrani upotrebe balističkih raketa kratkog i srednjeg dometa (INF) od strane Rusije i razmatrane teme koje se odnose na bezbjednost južnih granica Alijanse, saradnju sa Gruzijom i Ukrajinom, Zapadni Balkan i Avganistan, u formatu misije „Odlučna podrška”.

4.3. Ispunjavanje obaveza koje proizilaze iz članstva u NATO

GDN je u svojstvu kopredsjedavajućeg Interresornoj komisiji za NATO (IRK) pratio implementaciju svih obaveza i prioriteta u okviru NATO-a na nivou Vlade. Takođe, GDN je aktivno učestvovao u pripremi Komunikacione strategije za NATO – Crna Gora članica NATO-a za period do 2020. i Akcionog plana za njeno sprovođenje za 2018. i 2019. U saradnji sa Ministarstvom odbrane i Komunikacionim timom za NATO, dat je značajan doprinos obilježavanju prve godišnjice članstva Crne Gore u NATO i pokretanju misije zaštite vazdušnog prostora Crne Gore od strane NATO (Air policing).

Druga sjednica Savjeta za NATO, kojom je predsjedavao predsjednik Savjeta, premijer Duško Marković, održana je 15. juna 2018. Ocijenjeno je da je Crna Gora pokazala da je kredibilan, pouzdan saveznik, spreman da doprinosi zajedničkim prioritetima Alijanse. Razmotrene su i smjernice za odbrambeno-bezbjednosne aktivnosti Crne Gore u okviru Alijanse, uključujući i Plan integracije Crne Gore u NATO, Komunikacionu strategiju „Crna Gora članica NATO-a za period do 2020” i druge važne teme.

Treća sjednica Savjeta za NATO održana je 20. decembra 2018. Na sjednici su razmotreni rezultati u sprovođenju političkih prioriteta NATO u 2018, Izvještaj o godišnjem predsjedavanju Američko-jadranskom poveljom (A5), Izvještaj o implementaciji Akcionog plana za sprovođenje Komunikacione strategije za 2018, Nacrt akcionog plana za sprovođenje Strategije za 2019, kao i Izvještaj o sprovođenju Akcionog plana za jačanje nacionalnog sistema odgovora na krize.

Takođe, GDN je učestvovao u radnim grupama za izradu Strategije nacionalne bezbjednosti s pratećim Akcionim planom, Strategije odbrane Crne Gore i Strategije za prevenciju i suzbijanje terorizma, sprječavanja pranja novca i finansiranja terorizma i Procjene nacionalnog rizika od finansiranja terorizma, kao i u izradi Predloga zakona o izmjenama i dopunama Zakona o tajnosti podataka.

Jedna od važnijih obaveza Crne Gore tokom 2018. bilo je ispunjavanje administrativno-tehničkih uslova za opremanje GDN u cilju efikasnog i nesmetanog izvršavanja redovnih aktivnosti. Formirana je Direkcija za politiku bezbjednosti, a GDN je kadrovski ojačan u odnosu na period. Ispunjeni su tehnički uslovi za rad sa tajnim podacima i zamijenjena kompletna računarska oprema za online i offline mrežu. Izvršena je nabavka nove kase za čuvanje tajnih podataka čime su stvoreni svi preduslovi za izradu plana zaštite tajnih podataka kao finalnog koraka za proglašenje bezbjednosne zone u GDN.

5. GENERALNI DIREKTORAT ZA EKONOMSKU I KULTURNU DIPLOMATIJU

5.1. Ekonomska diplomatija

Generalni direktorat za ekonomsku i kulturnu diplomatiju (GDS) je u prethodnoj godini organizovao niz ekonomsko-promotivnih događaja i u saradnji sa diplomatsko-konzularnim predstavništvima bio angažovan na povezivanju privrednika iz Crne Gore sa privrednicima i privrednim udruženjima u zemlji prijema. Privlačenje stranih investicija bilo je u fokusu rada GDS-a, sa sve većim prioritetom na pružanju pomoći crnogorskim kompanijama u kontekstu promocije izvoza kroz informativne sesije i radionice za privredu i udruženja privrednika.

U 2018, GDS je učestvovao i pratio sprovođenje bilateralnih sporazuma o ekonomskoj saradnji kao i rad odnosno osnivanje zajedničkih tijela oformljenih na osnovu predmetnih sporazuma, a održane su mješovite komisije/sjednice sa Hrvatskom, Slovačkom, Turskom i Azerbejdžanom. Organizovan je i Arapski investicioni forum i Konferencija o ekonomiji „Balkan i Evropska unija - petogodišnji ciklus Berlinskog procesa“.

Posredstvom crnogorskih predstavništava, realizovano više posjeta za koje je GDS koordinisao pripreme za sastanke, ali i imao glavnu ulogu koordinatora posjeta u Crnoj Gori, uključujući posjetu: izvršnog direktora kompanije Besiks grupe – BESIX Group, izvođača i suinvestitora jednog od kapitalnih investicionih projekata – Luštica Bay“; makedonsko-turskih preduzeća; austrijskih privrednika – vlasnika kompanije BRAINCON; menadžmenta najveće slovenačke naftno-trgovačke kompanije Petrol d.d.; novinarskog tima nacionalne televizije Luksemburga, RTL koji su snimili reportažu o Crnoj Gori; direktora austrijske kompanije „Create Connections Networking & Lobbying GmbH“ i rukovodstva belgijsko-njemačke kompanije „Elysia Raytest“ za saradnju u oblasti medicine.

GDS je imao intenzivnu komunikaciju sa stranim predstavništvima u Podgorici oko konkretnih inicijativa za saradnju, promociju i potencijalno ulaganje u sektorima od

važnosti za ekonomski rast i razvoj Crne Gore. Takođe, redovno je odgovarano na pojedinačne zahtjeve potencijalnih stranih investitora, ali i obezbjeđivana podrška zahtjevima državnih institucija za uspostavljanje komunikacije sa stranim partnerima. GDS je koordinisao prikupljanje informacija o stranim firmama koje posluju u Crnoj Gori. Za potrebe stranih predstavništava, koordinisano je prikupljanje informacija o konkretnim firmama koje posluju u Crnoj Gori.

U saradnji Ministarstva održivog razvoja i turizma, Nacionalne turističke organizacije i GDS i diplomatsko-konzularne mreže, organizovana su učešća na brojnim turističkim sajmovima, promotivnim događajima i sastancima sa potencijalnim partnerima u ovoj oblasti, pa je sve veća sinergija nastupa Crne Gore na inostranim tržištima (Berlin, Štuttgart, London, Beč, Utreht, Celj, Varšava, Šangaj).

U cilju formiranja efikasnog mehanizma podrške domaćim interesima u inostranstvu kroz rad diplomatsko-konzularne mreže, koja je pozicionirana da bude spona domaće privrede i društva sa tržištima država prijema, GDS je pokrenuo uspostavljanje modela saradnje odnosno povezivanja NTO, Zajednice opština, crnogorskih preduzetnika i već prisutnih stranih investitora koji imaju potrebu za promocijom svojih proizvoda-projekata sa jedne i diplomatsko-konzularne i mreže počasnih konzula sa druge strane, a u cilju kvalitetnog predstavljanja mogućnosti za poslovanje u Crnoj Gori, privlačenja stranih investicija, prezentaciju turističkih potencijala i sl. i poboljšanja vidljivosti Crne Gore uopšte.

GDS je nastavio sa ažuriranjem sveobuhvatnog dokumenta Montenegro Investment Business Opportunities – MIBO koji sadrži informacije o pravnim, institucionalnim i finansijskim preduslovima za efektivno poslovanje stranih kompanija u Crnoj Gori, ali i detaljan prikaz svih važnijih mogućnosti za investiranje. Drugo izdanje MIBO-a objavljeno u julu 2018. i predstavljeno predstavnicima 30 ambasada koje Crnu Goru nerezidentno pokrivaju iz Beograda i distribuirano relevantnim organima i institucijama kroz 35 ambasada i 3 generalna konzulata, kao i 58 počasnih konzula. Treće izdanje MIBO-a, objavljeno je u decembru 2018. i predstavljeno na Diplomatskom brifingu u Podgorici.

5.1.1. Međunarodne finansijske organizacije i inicijative

GDS je zadužen i za praćenje, prikupljanje informacija i koordiniranje pripreme materijala o saradnji Crne Gore sa međunarodnim finansijskim institucijama: Evropskom bankom za obnovu i razvoj (EBRD), Svjetskom bankom (WB), Evropskom investicionom bankom (EIB), Međunarodnim monetarnim fondom (IMF), Organizacijom za ekonomsku saradnju i razvoj (OECD), i drugim. U praksi, ove institucije direktno komuniciraju sa nadležnim resorima i institucijama u Vladi (primarno MEK, MF, CBCG) i vrlo rijetko je MVP, pa samim tim i GDS uključen u komunikaciju. Imajući u vidu takvu situaciju, aktivnosti u ovom segmentu su se u 2018. primarno fokusirale na praćenje rada EBRD-a.

Predsjednik Vlade Duško Marković učestvovao je na Investicionom samitu EBRD-a za Zapadni Balkan 26. februara u Londonu kada je potpisan Memorandum o razumijevanju između Vlade Crne Gore i EBRD. Njime je omogućeno sprovođenje EBRD Inicijative za unapređenje investicione klime i dobrog upravljanja, a koji uključuje podršku dijalogu

između privatnog i javnog sektora kroz jačanje administrativnih kapaciteta Savjeta za konkurentnost; jačanju institucionalnih kapaciteta za implementaciju reformi kroz podršku planiranom Odjeljenju za monitoring i efektivnost; realizaciji Vladine politike e-upravljanja uključujući i podršku razvoju malih i srednjih preduzeća i izgradnji kapaciteta Agencije za zaštitu konkurencije.

U prisustvu predsjednika Vlada regiona, zvanično je inaugurisana "onlajn" Regionalna investiciona platforma, koja je razvijena kroz podršku EBRD u kontekstu Berlinskog procesa, nakon odluke Banke da bude strateški partner inicijative o produbljivanju ekonomskih odnosa u regionu i da finansijski podrži sekretarijat regionalne Privredne komore i koja predstavlja jedinstvenu adresu za strane potencijalne investitore zainteresovane za ulaganja u regionu.

5.1.2. Aktivnosti Crne Gore sa svjetskim izložbama

GDS je, u svojstvu delegata, učestvovao na 164. Generalnoj skupštini Međunarodnog biroa za izložbe (Pariz 22. i 23. novembra) na kojoj je odlučeno da će domaćin naredne Svjetske izložbe Expo 2025 biti, po drugi put u istoriji, Osaka (Japan). Expo 2025 Osaka, Kansai održaće se u periodu od 3. maja do 3. novembra 2025. pod motom „Designing Future Society for Our Lives“.

GDS je tokom 2018. nastavio sa koordinacijom intezivnih priprema Crne Gore za učešće na Univerzalnoj izložbi EXPO 2020 u Dubaiju (20. oktobra 2020. do 10. aprila 2021.). Potvrđen je zakup Paviljona koji će biti predat Crnoj Gori u oktobru 2019, kada mogu početi radovi uređenja paviljona.

Ministarstvo vanjskih poslova je, u saradnji sa Ministarstvom održivog razvoja i turizma i Ministarstvom nauke, pripremilo Tematsku izjavu u okviru podteme „Održivost“ kojom je predstavljena detaljna programska koncepcija Nacionalnog paviljona Crne Gore. U fokusu predstavljanja Crne Gore, pored promovisanja turističkih i investicionih potencijala, biće kulturno i prirodno blago, nacionalni parkovi, bogatstva biodiverziteta, organska proizvodnja i dr. Nakon usvajanja Tematske izjave, koju je nadležni Expo komitet ocijenio kao vrlo uspješnu i sveobuhvatnu, uslijedilo je potpisivanje Ugovora o učešću Crne Gore na izložbi, kojim je predviđena i cijena zakupa paviljona, kao i dinamika plaćanja.⁹

Ministarstvo vanjskih poslova objavilo je 15. oktobra 2018. Međunarodni konkurs za idejno rješenje postavke izložbe u Nacionalnom paviljonu Crne Gore na Svjetskoj izložbi Expo 2020 Dubai. Konkurs je raspisan u cilju izbora najboljeg idejnog rješenja postavke izložbe koja će na autentičan i inovativan način odgovoriti zadatoj temi: "Povezivanje umova, stvaranje budućnosti" i podtemi Održivost, dati rješenje koje će na originalan

⁹ 23. januara 2019. godine Ambasadi Crne Gore u UAE dostavljeno je pismo Nj.E. Rim Al Hašimi, državne ministarke za međunarodnu saradnju i generalne direktorice Expo 2020 Dubai, kojim je iskazana spremnost Ujedinjenih Arapskih Emirata i Expo 2020 Dubai da oslobodi Crnu Goru plaćanja iznosa od šest stotina hiljada dolara (600,000.00\$) predviđenog za iznajmljivanje paviljona, uz želju da planirana sredstva za nastup Crne Gore na Expo-u budu utrošena na pripremu što kvalitetnijeg programa predstavljanja Crne Gore tokom šest mjeseci trajanja izložbe.

način predstaviti Crnu Goru u skladu sa Tematskom izjavom, dati odgovarajuće tehničko-tehnološko, održivo i ekonomski racionalno rješenje. Na adresu Ministarstva vanjskih poslova je do zatvaranja konkursa, 3. decembra 2018, pristiglo 29 radova, od čega su 24 rada zadovoljila formalne uslove konkursa. Predstavljanje autorskog tima i prezentacija nagrađenog rješenja planirana je tokom marta 2019. Nakon usvajanja izvještaja o otvaranju koverti sa oznakom „Autor“ utvrđeno je da je na konkursu učestvovalo preko sto autora koji su poslali radove iz 14 zemalja (Crna Gora, Bosna i Hercegovina, Srbija, Slovenija, Španija, Švajcarska, Italija, NR Kina, Južnoafrička Republika, Brazil, Ujedinjeni Arapski Emirati, Turska, Velika Britanija, Sjedinjene Američke Države) što nesumnjivo potvrđuje uspješnost konkursa.

5.2. *Kulturna diplomatija*

GDS je i tokom 2018. učestvovao u organizacijih brojnih događaja na kojima su predstavljeni crnogorski kulturni projekti u inostranstvu, a koji obuhvataju izložbe, koncerte, filmsku produkciju, predstavljanje knjiga, razna stručna predavanja. Budući da u nadležnosti GDS-a spada i promotivni aspekt, GDS je organizovao i podržao brojne promocije naših proizvoda (vino, pršuta, sir, med, maslinovo ulje i sl.). Takođe, u saradnji sa diplomatskim korom u Crnoj Gori, organizovani su brojni muzičko-scenski događaji kojima su se inostrani umjetnici predstavili Crnoj Gori.

U okviru manifestacije „Podgoričko kulturno ljeto“, a u saradnji Ministarstva turizma, vazdušnog saobraćaja, domaće radinosti i socijalne ekonomije Kraljevine Maroko, Ambasade Maroka u Beogradu, Glavnog grada i GDS, organizovana je Marokanska nedjelja zanatlija. Događaj je otvorio ministar turizma, vazdušnog saobraćaja, domaće radinosti i socijalne ekonomije Kraljevine Maroko Mohamed Sajid. Takođe, organizovana je i izložba „Dijego i Frida: osmeh na pola puta“ u Podgorici (Galerija Udruženja likovnih umjetnika Crne Gore) i na Cetinju (Galerija „Dado Đurić“).

U saradnji sa Državnim arhivom na Cetinju i Crnogorskom akademijom nauka i umjetnosti, a uz podršku Ambasade Crne Gore pri Svetoj Stolici i Suverenom Viteškom Malteškom redu, intenzivirani su kontakti sa Vatikanskim arhivom koji su rezultirali posjetama crnogorske delegacije Vatikanu, kao i posjetom Crnoj Gori direktora Istorijskog arhiva Vatikana, prof. dr Johana Iksa. Dosadašnja saradnja ostvarena je u oblastima kulturne baštine i kulturno-umjetničkog stvaralaštva, pri čemu se posebno izdvaja: nastup Papskog hora Sikstinske kapele u CNP-u, izložbe „Blago Crne Gore, Zavjeti iz Gospe od Škrpjela“, „Ex Voto iz Perasta, svjedočanstvo epohe i umjetnosti baroka“. Takođe, pokrenuta je inicijativa izrade zaštitne kutije za ikonu Bogorodice Filermose, koja se čuva u Narodnom muzeju na Cetinju a djelo je, po predanju, Svetog Apotola Luka.

GDS inicirao razgovore u Crnogorskoj akademiji nauka i umjetnosti vezano za objavljivanje memoara supruge crnogorskog prijestolonasljednika Danila, sina kralja Nikole I Petrovića-Njegoša i kraljice Milene Vukotić Petrović Juta od Meklenburga-Nojštrelca. Posredstvom Direkcije za kulturnu diplomatiju i promociju i Ambasade Crne

Gore u Njemačkoj, uspješno realizovana posjeta delegacije Crnogorske akademije nauke i umjetnosti Njemačkoj nacionalnoj akademiji nauke i umjetnosti Leopoldina.

U saradnji sa Narodnim muzejom, GDS je pružio podršku realizaciji izložbe „Albanski socrealizam“ koja je od ogromnog značaja i važnosti, a ranije je bila izložena u Nacionalnom muzeju savremene umjetnosti u Atini, o čemu je pisao i ugledni „New York Times“. Takođe, realizovana i saradnja sa Britanskim savjetom (British visual arts) i organizovana je izložba povodom 140 godina od uspostavljanja diplomatskih odnosa Crne Gore i Velike Britanije, na dan rođenja britanske kraljice Elizabete. Posredstvom GDS-a inicirani su razgovori o organizaciji izložbe savremene umjetnosti pod nazivom „Metamorfizam“ koja će biti priređena tokom 2019. u Narodnom muzeju Crne Gore.

U saradnji sa zemljama Višegradske grupe i Austrijom, organizovan je gala program u Podgorici pod naslovom „Tradicija plesa i muzike u centralnoj Evropi“.

GDS je inicirao saradnju sa Filmskim centrom Crne Gore koji je, u cilju promocije crnogorske kinematografije na međunarodnim festivalima, manifestacijama i drugim okupljanjima filmskih profesionalaca, bio prisutan na: When East Meets West u Trstu (januar); Berlinskom filmskom festivalu – European Film Market (februar); Kanskom filmskom festivalu – paviljon Jugoistočne Evrope (maj); Filmskom festivalu u Puli – Matchmaking forum (jul); Sarajevo film festivalu (avgust); Festivalu dokumentarnog filma u Lajpcigu – DOK Leipzig (oktobar) i Balkan Film Market u Tirani (oktobar).

Na planu bilateralne saradnje u domenu kulturne diplomatije, potpisan je Program kulturne saradnje Crne Gore i Republike Albanije za period 2018-2020. Program obuhvata realizaciju projekata Filmskog centra Crne Gore i Filmskog centra Albanije, Crnogorskog narodnog pozorišta i Nacionalnog teatra Albanije, Crnogorskog simfonijskog orkestra i Simfonijskog orkestra RTV Republike Albanije. U oblasti kulturne baštine planirani su projekti koji se odnose na kulturna dobra Svač i Crkvu Svetog Srđa i Vlaha, organizovanje festivala folklora, prezentaciju muzeja "Marubi", saradnju na realizaciji projekta kulturne rute na Skadarskom jezeru, digitalizaciju arhivske građe i razmjenu znanja i iskustava na polju zaštite i očuvanja kulturnih dobara.

5.3. *Razvojna saradnja i humanitarna pomoć*

U Direkciji za razvojnu saradnju i humanitarnu pomoć, ključne aktivnosti su se odnosile na koordinaciju razvojne saradnje/humanitarne pomoći koju Crna Gora prima te koordinaciju sprovedene razvojne saradnje/upućene humanitarne pomoći Crne Gore drugim zemljama (Crna Gora kao donator). Značajna pažnja bila je usmjerena na aktivnosti koje se odnose na stvaranje kapaciteta za ispunjavanje zadataka Crne Gore kao donatora. S tim u vezi, usvojen je Zakon o međunarodnoj razvojnoj saradnji i upućivanju humanitarne pomoći, čime je stvoren pravni osnov za ulogu Crne Gore kao donatora razvojne podrške, a Ministarstvo vanjskih poslova postalo nacionalni koordinator u ovoj oblasti. Dodatno, obezbijedena su finansijska sredstva za početak sprovođenja Zakona, od kojih je jedan dio bio namijenjen Planu humanitarne pomoći za Jemen (10.000€), dok je 30.000€ opredijeljeno za pilot projekat sprovođenja razvojne saradnje namijenjene

Republici Albaniji, kroz pružanje tehničke podrške u oblasti evropskih integracija. Uz podršku GIZ-a održane su dvodnevne političke konsultacije za službenike Ministarstva vanjskih poslova o izradi Nacionalne strategije za sprovođenje razvojne saradnje i upućivanje humanitarne pomoći, dok su posredstvom UNDP Crna Gora i UNDP Regionalne kancelarije u Istanbulu angažovani eksperti za izradu prvog Nacrta strategija.

Takođe, tokom prethodne godine, pristupilo se izradi Strategije za razvojnu saradnju i humanitarnu pomoć Crne Gore i podzakonskih akata koji proizilaze iz Zakona.

U 2018. formalizovano je članstvo Crne Gore u Inicijativi za transparentnost međunarodne pomoći (IATI), uspostavljena saradnja sa Kancelarijom za Jug-jug saradnju Ujedinjenih nacija (UNOSSC), učestvovano je u Istraživanju za globalnu odgovornost ECOSOC/DCF-a¹⁰, te Monitoring rundi 2018 Globalnog partnerstva za efektivnu razvojnu saradnju (GPEDC).

Kada je riječ o koordinaciji donatorske podrške koju prima Crna Gora, izdvaja se saradnja sa sljedećim zemljama:

- Republikom Slovenijom: Godišnji program međunarodne razvojne saradnje za period 2018-2019 potpisan u Ljubljani 23. novembra 2018. i predviđa sprovođenje projekata u ukupnoj vrijednosti do 1.848.049€. Projekti se odnose na jačanje fizičke infrastrukture u Crnoj Gori (1.344.177€) i bilateralnu tehničku pomoć (do 503.872€).
- Kraljevinom Norveškom: Tokom 2018. su vođene konsultacije o zahtjevu UNOPS-a da uspostavi kancelariju u Crnoj Gori, i dati komentari na verzije dokumenta Norway for you (Nacrt Programa o pružanju višegodišnje razvojne saradnje).
- Republikom Bugarskom: Obnovljen je poziv iz 2017. za projekte razvojne podrške Republike Bugarske. Sredstva koja su Crnoj Gori na raspolaganju iznose 48.000€, a izbor i implementacija projekta će biti u 2019.
- Japanom: Razvojna pomoć Crnoj Gori sprovodi se najvećim dijelom posredstvom Ministarstva ekonomije, koje je na osnovu osnovnog bilateralnog sporazuma zaključenog prije crnogorske nezavisnosti nacionalni koordinator za ovu državu.
- Meksikom: Posredstvom Ambasade Sjedinjenih Meksičkih Država sa sjedištem u Republici Srbiji prikupljeno osam predloga projekata koji bi bili finansirani od Meksičke agencije za razvoj međunarodne saradnje (AMEXCID) u narednom periodu. Za dva projekta meksička strana obavjestila da postoji interes za razmatranje mogućeg finansiranja. Dva projekta ne odgovaraju zahtjevima AMEXCID-a, dok se za ostala četiri čeka odgovor.

¹⁰ U datom trenutku Crna Gora je mogla samo ograničeno da odgovori na pitanja imajući u vidu rani karakter uspostavljanja sistema.

6. GENERALNI DIREKTORAT ZA KONZULARNE POSLOVE

I u 2018. Generalni direktorat za konzularne poslove (GDK) je posvećeno radio na pružanju konzularnih usluga i posredovao u brojnim drugim konzularnim radnjama kao što su: državljanstvo, ostavine, imovinsko-pravna pitanja, regulisanje penzija iz drugih država, hapšenja, ekstradicije, smrtni slučajevi, potrage, posredovanje po pitanju pružanja međunarodno-pravne pomoći u krivičnim, građanskim i upravnim stvarima i sl. Održane su konzularne konsultacije sa Albanijom, Bosnom i Hercegovinom, Poljskom i Slovenijom.

U prethodnoj godini, obrađeno je **14 317 predmeta** od kojih se najveći broj odnosio na uobičajene konzularne usluge: vize, legalizacije, međunarodnu pravnu pomoć, dostavu dokumenata, obavješćavanje stranih diplomatsko-konzularnih predstavništava, provjeru državljanškog statusa, pribavljanje različitih potvrda, provjeru autentičnosti sertifikata i diploma, obezbjeđivanje diplomatskog odobrenja za strane i domaće državne vazduhoplove i brodove, oslobađanje od PDV i akciza za strane diplomate i druge subjekte na osnovu međunarodnih ugovora i aktivnosti na zaštiti konzularnih interesa naših državljana u inostranstvu.

U 2018, kao i prethodnih godina, veliki dio aktivnosti bio je fokusiran na legalizaciju isprava za upotrebu u inostranstvu, izdavanje legitimacija, oslobađanje od plaćanja carina i PDV za strana diplomatsko-konzularna predstavništva i međunarodne organizacije, evidentiranje ugovora i registraciju stranih DKP u Crnoj Gori. U tom smislu posredovano je u postupku izdavanja oko 293 zahtjeva za izdavanje diplomatskih, službenih, i konzularnih legitimacija i kao i poreskih identifikacionih kartica diplomatskom i službenom osoblju stranih diplomatsko-konzularnih predstavništava i međunarodnih organizacija u Crnoj Gori. Izdato je blizu 1800 izjava, odnosno potvrda i uvjerenja za oslobađanje od plaćanja PDV-a i carine za službene i lične potrebe diplomatskog osoblja i diplomatsko konzularnih predstavništava, kao i značajan broj potvrda za potrebe projekata u Crnoj Gori koji su finansirani međunarodnim donacijama.

Tokom 2018, GDK je posredovao u postupku pribavljanja diplomatskih odobrenja za prelet i slijetanje vazduhoplova Vlade Crne Gore, te vazduhoplova korišćenih za potrebe Vlade u vazdušnom prostoru drugih zemalja. Obradeno je i pribavljeno 70 odobrenja za prelet/slijetanje domaćih vazduhoplova preko vazdušnog prostora drugih zemalja. Takođe, u saradnji sa resornim organima, pripremana su odobrenja za prelet/slijetanje stranih vazduhoplova preko vazdušnog prostora Crne Gore. Evidentirano je 691 takvih zahtjeva, odnosno izdata je saglasnost za 691 diplomatski prelet stranih vazduhoplova preko teritorije Crne Gore ili slijetanja na našoj teritoriji. Izdata su 22 godišnja odobrenja za prelet/slijetanje stranih vazduhoplova. Takođe, Generalni direktorat za konzularne poslove obradio je 23 zahtjeva za uplovljavanje stranih brodova u teritorijalne vode Crne Gore.

U oblasti vizne politike, obrađeno je 4523 predmeta, u koje spadaju i saglasnosti za izdavanja viza u diplomatsko-konzularnim predstavništvima Crne Gore, Republike Srbije

i Republike Bugarske, Bosne i Hercegovine i Republike Hrvatske, kao i odbijeni zahtjevi. Takođe, posredovano je u izdavanju vize za državne činovnike Crne Gore.

U toku prethodne godine, vršene su izmjene i dopune Uredbe o viznom režimu u skladu sa obavezama koje proističu iz Šengenskog akcionog plana i nacionalnim interesima, utvrđivani su tekstovi sporazuma o uzajamnom ukidanju viza za diplomatske i službene pasoše sa određenim zemljama, učestvovalo u formulisanju određenih izmjena u Zakonu o strancima (online apliciranje za vizu).

Predstavnici nadležnog direktorata su u svojstvu članova Radne grupe za izradu sporazuma o readmisiji učestvovali u pregovorima i utvrđivanju tekstova tih sporazuma i implementacionih protokola. Učešćem u radnoj grupi za implementaciju Šengenskog akcionog plana, dat je značajan doprinos u realizaciji mjera na ispunjavanju standarda EU u viznoj politici i na ostvarivanju kriterijuma iz pregovaračkih poglavlja 23 i 24.

Vizni informacioni sistem (VIS), uz obezbjeđivanje skenera i štampača potrebnih za funkcionisanje VIS-a, u 2018. instaliran je u 10 crnogorskih diplomatsko-konzularnih predstavništava: Tirana, Kijev, Brisel, Frankfurt, Varšava, Priština, Sofija, Skoplje, Bern i Berlin. Tokom prethodne godine, kontinuirano se radilo na unapređenju VIS-a i razvoju online portala za apliciranje. U saradnji sa Ministarstvom unutrašnjih poslova, Upravom policije i Službom za informaciono komunikacione tehnologije, Centar za vize je, kroz VIS, povezan sa svim područnim jedinicama, odnosno sa svim regionalnim centrima Uprave policije (Centar, Jug, Sjever). Razvijeno je softversko rješenje i uspostavljen je komunikacioni link između Ministarstva vanjskih poslova i Agencije za nacionalnu bezbjednost. U 2018, izvršena je nabavka 15000 komada viznih naljepnica.

U saradnji sa Upravom za dijasporu i Ministarstvom unutrašnjih poslova, organizovani su konzularni dani u Sloveniji, Austriji, Belgiji, Holandiji, Švajcarskoj, Luksemburgu i Njemačkoj. Tokom konzularnih dana zaprimani su zahtjevi za izdavanje pasoša i provjeru državljanstva, održani su sastanci sa predstavnicima udruženja crnogorskih iseljenika. Takođe, Ministarstvo vanjskih poslova je, tokom marta 2018, na bazi najavljenog dolaska iranskih turista u Crnu Goru i na osnovu ugovora zaključenog između Montenegroairlines-a i iranske agencije Negin Parvas, u dva navrata organizovalo konzularne dane kada su izdate vize za oko 210 iranskih turista.

Pored postojećih sporazuma o pružanju konzularnih usluga u trećim zemljama koji su u 2018. funkcionisali bez smetnji, Ministarstvo vanjskih poslova je 2018. potpisalo Memorandum o razumijevanju sa Ministarstvom spoljnih poslova Republike Poljske o konzularnom predstavljanju Crne Gore: u Republici Kolumbiji, Maleziji, Republici Peru, Novom Zelandu, Republici Singapur, Kraljevini Tajland, Bolivijskoj Republici Venecueli i Socijalističkoj Republici Vijetnam. Nastavljeni su razgovori sa Turskom, Italijom i Ujedinjenim Arapskim Emiratima o mogućnosti potpisivanja sporazuma o međusobnoj konzularnoj zaštiti.

Sredinom novembra 2018. održan je Prvi konzularni forum u Crnoj Gori kojem su prisustvovali predstavnici 17 država i koji je bio prilika za razmjenu mišljenja o viznoj politici, migracijama, kao i konzularnim servisima u eri globalizacije.

7. GENERALNI DIREKTORAT ZA MEĐUNARODNO PRAVNE POSLOVE

Generalni direktorat za međunarodno pravne poslove (GMP) je koordinirao aktivnosti u cilju daljeg unapređenja ugovorno-pravne osnove sa pojedinim zemljama. Vršeni su poslovi pripreme međunarodnih i međunarodnih administrativnih sporazuma za potpisivanje, koji uključuju davanje mišljenja na dostavljene predloge, pravno-tehničku redakciju, pripremu alternata i punomoćja za potpisivanje, kao i evidentiranje i vođenje zbirke međunarodnih ugovora, te dostavljanje njihovih kopija nadležnim ministarstvima, staranje o njihovom objavljivanju odnosno potvrđivanju, kao i stupanju na snagu. Rađeno je i na pripremi nacрта i usaglašavanju sporazuma koji su u isključivoj nadležnosti Ministarstva vanjskih poslova. Predstavnici Direktorata su, u saradnji s drugim organima državne uprave, učestvovali u pregovorima za zaključivanje više bilateralnih i multilateralanih ugovora. Direktorat je davao i odgovarajuća pravna tumačenja u pogledu primjene i važenja međunarodnih ugovora i pripremao razne informacije vezane za međunarodne ugovore.

U cilju obezbjeđenja jednoobraznog postupanja u primjeni odredaba Zakona o zaključivanju i izvršavanju međunarodnih ugovora, u dijelu koji se odnosi na postupak vođenja pregovora i zaključivanja međunarodnih ugovora, saglasno zaključku Vlade, sačinjeno je Uputstvo o postupku zaključivanja međunarodnih ugovora i drugih međunarodnih akata, koje je dostavljeno svim organima državne uprave.

Tokom 2018. zaključeni su sljedeći međunarodni ugovori i međunarodni administrativni sporazumi:

7.1. Međunarodni ugovori

- Protokol između Vlade Crne Gore i Vlade Kraljevine Španije o implementaciji Sporazuma između Evropske zajednice i Republike Crne Gore o readmisiji lica koja su bez dozvole boravka, 17. decembar 2018;
- Sporazum između Vlade Crne Gore i Vlade Republike Paragvaj o ukidanju viza za nosioce diplomatskih, službenih ili poslovnih pasoša, 12. decembar 2018. godine;
- Sporazum između Vlade Crne Gore i Vlade Republike Argentine o kulturnoj saradnji, 10. decembar 2018;
- Ugovor između Crne Gore i Republike Makedonije o uređivanju međusobnih imovinsko-pravnih odnosa, 21. novembar, 2018;
- Sporazum između Vlade Crne Gore i Vlade Svetog Kristofera i Nevisa o ukidanju viza za nosioce diplomatskih i službenih pasoša, 12. novembra 2018;
- Sporazum o izmjenama Sporazuma između Vlade Crne Gore i Vlade Republike Bjelorusije o uzajamnim putovanjima državljana, zaključen razmjenom diplomatskih nota od 18. i 30. oktobra 2018;
- Sporazum o saradnji između Vlade Crne Gore i Zajednice Sveti Edidio, 13. septembar 2018;
- Sporazum o automatizovanoj razmjeni DNK, daktiloskopskih i podataka o registraciji vozila, 13. septembar 2018 (multilateralni sporazum);

- Sporazum o statusu bilateralnih ugovora između Crne Gore i Češke, zaključenom razmjenom diplomatskih nota od 4. juna i 31. avgusta 2018;
- Okvirni sporazum o prodaji i nabavci vojnih uniformi za potrebe Ministarstva odbrane Crne Gore između Vlade Crne Gore i Vlade Republike Turske koju predstavlja privredna agencija Ministarstva Nacionalne odbrane Republike Turske "ASFAT" A.S, 7. avgust 2018;
- Sporazumom između Vlade Crne Gore i Vlade Republike Kosovo o prevozu putnika i tereta u međunarodnom drumskom saobraćaju, 1. avgust 2018;
- Sporazum između Vlade Crne Gore i Vlade Republike Srbije o regulisanju režima pograničnog saobraćaja, 1. avgust 2018;
- Sporazum između Vlade Crne Gore i Vlade Republike Srbije o međunarodnom drumskom graničnom prelazu Dobrakovo (Crna Gora) - Gostun (Republika Srbija), 1. avgust 2018;
- Sporazum između Vlade Crne Gore i Vlade Republike Srbije o međunarodnom drumskom graničnom prelazu Dračenovac (Crna Gora) - Špiljani (Republika Srbija), 1. avgust 2018;
- Sporazum između Vlade Crne Gore i Vlade Republike Srbije o međunarodnom drumskom graničnom prelazu Ranče (Crna Gora) - Jabuka (Republika Srbija), 1. avgust 2018;
- Sporazum između Vlade Crne Gore i Vlade Republike Srbije o međunarodnom željezničkom graničnom prelazu Bijelo Polje (Crna Gora) - Vrbnica - Prijepolje (Republika Srbija), 1. avgust 2018;
- Sporazum između Vlade Crne Gore i Vlade Republike Srbije o otvaranju zajedničkog graničnog prelaza Vuča (Crna Gora) - Godovo (Republika Srbija) za međunarodni drumski putnički saobraćaj, 1. avgust 2018;
- Sporazum između Vlade Crne Gore i Vlade Republike Srbije o otvaranju zajedničkog graničnog prelaza Čemerno (Crna Gora) - Granice (Republika Srbija) za međunarodni drumski putnički saobraćaj, 1. avgust 2018;
- Memorandum o razumijevanju i saradnji na realizaciji infrastrukturnih projekata između Vlade Crne Gore i Vlade Republike Srbije, 23. jul 2018;
- Sporazum između Vlade Crne Gore i Vlade Republike Makedonije o saradnji u oblasti borbe protiv trgovine ljudima, 20. jul 2018;
- Sporazum između Vlade Crne Gore i Savjeta ministara Republike Albanije o saradnji i uzajamnoj pomoći u vanrednim situacijama, 3. jul 2018;
- Sporazum između Vlade Crne Gore i Savjeta ministara Republike Albanije o otvaranju zajedničkog graničnog prelaza Ckla-Zogaj za međunarodni drumski putnički i jezerski saobraćaj, 3. jul 2018;
- Sporazum između Vlade Crne Gore i Savjeta ministara Republike Albanije o saradnji u oblasti prekograničnih operacija u okviru misije zaštite vazdušnog prostora (Air Policing), 3. jul 2018;
- Okvirni sporazum između Vlade Crne Gore i Savjeta ministara Republike Albanije o međusobnim odnosima u oblasti upravljanja prekograničnim vodama, 3. jul 2018;
- Sporazum između Vlade Crne Gore i Vlade Savezne Republike Njemačke o uzajamnoj zaštiti podataka, 11. maj 2018;
- Sporazum između Crne Gore i Kraljevine Holandije o privilegijama oficira za vezu koji su upućeni iz Crne Gore u sjediste EUROPOL-a, razmjenom nota od 13. marta i 17. marta 2018.

7.2. Međunarodni administrativni ugovori

- Memorandum o razumijevanju između Ministarstva vanjskih poslova Crne Gore i Ministarstva vanjskih poslova Republike Paragvaj, 12. decembar 2018;
- Program međunarodne razvojne saradnje između Vlade Crne Gore i Vlade Republike Slovenije za period 2018-2019, 23. novembar 2018;
- Memorandum o razumijevanju između Ministarstva poljoprivrede i ruralnog razvoja Crne Gore i Ministarstva vanjske trgovine i ekonomskih odnosa Bosne i Hercegovine o saradnji u području poljoprivrede i ruralnog razvoja, 16. novembar 2018;
- Memorandum o razumijevanju između Uprave policije Crne Gore i Odjeljenja javne bezbjednosti Ministarstva unutrašnjih poslova Republike Italije o jačanju saradnje u oblastima upravljanja granicom i migracijama, borbi protiv nezakonitih migracija i krijumčarenja migranata, posebno na moru, 29. oktobra, 2018;
- Sporazum o obavezama između Crne Gore i Republike Portugal u vezi sa priznavanjem sertifikata u skladu sa Regulativom I/10 STCW konvencije, 1978, sa izmjenama i dopunama, 2. avgust i 24. septembar 2018;
- Memorandum o razumijevanju između Ministarstva vanjskih poslova Crne Gore i Ministarstva vanjskih poslova Republike Poljske o konzularnom predstavljanju Crne Gore u Republici Kolumbiji, Maleziji, Republici Peru, Novom Zelandu, Republici Singapur, Kraljevstvu Tajland, Bolivarskoj Republici Venecueli, Socijalističkoj Republici Vijetnam od strane Republike Poljske, 27. avgust 2018;
- Protokol između Ministarstva unutrašnjih poslova i Ministarstva unutrašnjih poslova Republike Srbije o sprovođenju granične kontrole i plaćanju troškova nastalih u radu na zajedničkom graničnom prelazu Vuča (Crna Gora) - Godovo (Republika Srbija), 1. avgust 2018;
- Protokol između Ministarstva unutrašnjih poslova i Ministarstva unutrašnjih poslova Republike Srbije o sprovođenju zajedniške kontrole i plaćanju troškova nastalih u radu na zajedničkom graničnom prelazu Čemerno (Crna Gora) - Granice (Republika Srbija), 1. avgust 2018;
- Zajednička deklaracija premijera Crne Gore i Republike Albanije u okviru prvog međudržavnog sastanka Crne Gore i Albanije, 3. jul 2018;
- Program saradnje u oblasti kulture između Ministarstva kulture Crne Gore i Ministarstva kulture Republike Albanije, za period 2018-2020, 3. jul 2018. godine;
- Ugovor između Ministarstva unutrašnjih poslova Crne Gore i Ministarstva unutrašnjih poslova Mađarske o donaciji opreme za zaštitu državne granice, 31. maj 2018. godine;
- Protokol o sprovođenju granične kontrole i plaćanje troškova nastalih u radu na zajedničkom prelazu Zatrijebačka Cijevna-Grabon, razmjenom nota od 5. aprila i 28. maja 2018;
- Memorandum o razumijevanju između Ministarstva odbrane Crne Gore i Ministarstva odbrane Države Izrael o saradnji u oblasti odbrane, 7. mart 2018;
- Memorandum o razumijevanju između Vlade Crne Gore i NATO Organizacije za komunikacije i informacije (NCIO) koju predstavlja NATO Agencija za komunikacije i informacije (NCIA) u vezi saradnje u oblasti C4ISR aktivnosti, 14. februar i 23. februar 2018;
- Tehnički sporazum između Ministarstva odbrane Crne Gore i NATO Agencije za komunikacije i informacije - NCIA o pružanju usluga za period 01.01-21.12.2027. godine, 14. februar i 23. februar 2018;
- Memorandum između Ministarstva vanjskih poslova Crne Gore i Ministarstva vanjskih poslova države Kuvajt o uspostavljanju bilateralnih konsultacija, 14. februar 2018;

- Sporazum između Ministarstva odbrane Crne Gore i Ministarstva odbrane Republike Slovenije o vojno-tehničkoj saradnji, 31. januar 2018;
- Sporazum o ustupanju softvera za skladišnu evidenciju - SKEV, 31. januar 2018.

7.3. Međunarodne restriktivne mjere

Početkom 2018. se pristupilo izradi novog Zakona o međunarodnim restriktivnim mjerama, radi otklanjanja uočenih nedostataka u određenim postojećim rješenjima i procedurama, a saglasno preporukama Komiteta Savjeta Evrope za evaluaciju za sprječavanje pranja novca i finansiranje terorizma (MONEYVAL). Skupština Crne Gore je usvojila navedeni Zakon 27. jula 2018. (objavljen u „Službenom listu Crne Gore“, broj 56/18), a on je stupio na snagu 11. avgusta 2018. Ekspertsku pomoć u izradi Zakona obezbijedio je Savjet Evrope, a u izradi zakona su aktivno učestvovali Generalni direktorat za multilateralne poslove i Generalni direktorat za međunarodno pravne poslove.

Crna Gora se redovno usaglašavala sa odlukama Savjeta EU u pogledu uvođenja restriktivnih mjera. Saglasno tome Vlada Crne Gore, na sjednicama od 22. februara i 12. aprila 2018. donijela je:

- Odluku o izmjeni i dopunama odluke o uvođenju međunarodnih restriktivnih mjera utvrđenih odlukama Savjeta Evropske unije 2014/145/ZVBP od 17. marta 2014. godine, 2014/151/ZVBP od 21. marta 2014. godine, 2014/238/ZVBP od 28. aprila 2014. godine, 2014/265/ZVBP od 12. maja 2014. godine, 2014/308/ZVBP od 28. maja 2014. godine, 2014/455/ZVBP od 11. jula 2014. godine, 2014/475/ZVBP od 18. jula 2014. godine, 2014/499/ZVBP od 25. jula 2014. godine, 2014/508/ZVBP od 30. jula 2014. godine, 2014/658/ZVBP od 8. septembra 2014. godine, 2014/801/ZVBP od 17. novembra 2014. godine, 2014/855/ZVBP od 28. novembra 2014. godine, 2015/241/ZVBP od 9. februara 2015. godine, 2015/432/ZVBP od 13. marta 2015. godine i 2015/1524/ZVBP od 14. septembra 2015. godine i 2016/359/ZVBP od 10. marta 2016. godine i 2016/1671/ZVBP od 15. septembra 2016. godine i 2016/1961/ZVBP od 8. novembra 2016. godine i 2017/445/ZVBP od 13. marta 2017. godine u odnosu na djelovanja koja podrivaju ili ugrožavaju teritorijalni integritet, suverenitet i nezavisnost Ukrajine („Službeni list CG“, broj 16/18);
- Odluku o izmjenama odluke o uvođenju međunarodnih restriktivnih mjera utvrđenih odlukama Savjeta Evropske Unije 2014/119/ZVBP od 5. marta 2014. godine, 2015/143/ZVBP od 29. januara 2015. godine, 2015/364/ZVBP od 5. marta 2015. godine, 2015/876/ZVBP od 5. juna 2015. godine i 2015/1781/ZVBP od 5. oktobra 2015. godine i 2016/318/ZVBP od 4. marta 2016. godine i 2017/381/ZVBP od 3. marta 2017. godine povodom situacije u Ukrajini („Službeni list CG“, broj 26/18).

Nadležni organi su redovno obavještavani o izmjenama sankcionih lista komiteta Savjeta bezbjednosti UN, na osnovu čijih rezolucija su uvođene restriktivne mjere od strane Crne Gore.

U septembru su održane konsultacije Crne Gore i Republike Slovenije iz domena međunarodno pravnih poslova kojom prilikom su razmijenjena iskustva u pogledu uvođenja i implementacije međunarodnih restriktivnih mjera.

Predstavnici GMP su redovno učestvovali (mart, septembar) na sastancima Komiteta pravnih savjetnika Savjeta Evrope (CAHDI), kao i na drugim skupovima iz oblasti međunarodno pravnih poslova i međunarodnih restriktivnih mjera.

U 2018. je završena konsolidacija/sukcesija ugovornog stanja sa Češkom i Ukrajinom, a pristupilo se pripremama tog postupka sa Kanadom, Mađarskom i Bugarskom.

Tokom godine održana su dva tehnička sastanka sa delegacijom Velike Britanije (april, novembar) u cilju upoznavanja sa osnovnim elementima dogovora između UK i EU o Brexitu, kao i sa nacrtom Sporazuma o partnerstvu, trgovini i saradnji između UK i Crne Gore, koji je ponudila britanska strana, na liniji obezbjeđenja kontinuiteta odnosa između dvije zemlje nakon izlaska UK iz EU.

VI GENERALNI SEKRETARIJAT

6.1. Normativno-pravni poslovi

U cilju jačanja administrativnih kapaciteta neophodnih za pružanje efikasne podrške u ostvarivanju prioriteta vanjske politike, nastavilo se sa uvođenjem novih i usavršavanjem postojećih oblika organizovanja, pravila i procedura vezanih za regulisanje unutrašnjih odnosa i procesa rada.

U toku 2018, Ministarstvo vanjskih poslova procesuiralo je na usvajanje:

- Uredbu o posebnom dodatku na osnovnu zaradu, posebnim naknadama troškova i drugim primanjima za vrijeme rada u diplomatsko-konzularnom predstavništvu ("Službeni list CG", broj 6/18), kojom se propisuju bliži uslovi za ostvarivanje prava na poseban dodatak na osnovnu zaradu, posebne naknade troškova i druga primanja koja ostvaruju zaposleni za vrijeme rada u diplomatskom i konzularnom predstavništvu Crne Gore u inostranstvu, njihova visina, kao i kriterijumi za utvrđivanje posebnih uslova za rad diplomate, drugog službenika i namještenika u posebnim uslovima i visina posebnog dodatka na osnovnu zaradu za rad u posebnim uslovima;
- Uredbu o izmjenama Uredbe o posebnom dodatku na osnovnu zaradu, posebnim naknadama troškova i drugim primanjima za vrijeme rada u diplomatsko-konzularnom predstavništvu ("Službeni list CG", broj 57/18);
- Uredbu o izmjenama i dopunama Uredbe o posebnom dodatku na osnovnu zaradu, posebnim naknadama troškova i drugim primanjima za vrijeme rada u diplomatsko-konzularnom predstavništvu ("Službeni list CG", broj 84/18);

Uredbu o prestanku važenja uredbe o raspoređivanju diplomatskih zvanja u grupu poslova ("Službeni list CG", broj 11/18).

6.2. Kadrovski poslovi

U Ministarstvu vanjskih poslova se, u cilju jačanja administrativnih kapaciteta neophodnih za pružanje efikasne podrške u ostvarivanju prioriteta vanjske politike, i u 2018. nastavilo sa uvođenjem novih i usavršavanjem postojećih oblika organizovanja, pravila i procedura vezanih za regulisanje unutrašnjih odnosa i procesa rada.

U toku prethodne godine, Odjeljenje za upravljanje ljudskim resursima objavilo je ukupno 43 oglasa i konkursa u skladu sa Zakona o državnim službenicima i namještenicima („Službeni list CG” br. 39/11, 50/11, 66/12, 34/14, 53/14 i 16/16) i to:

- 16 internih oglasa unutar državnog organa, od kojih su 4 realizovana, dok ostalih 12 nije realizovano jer nije bilo ili prijavljenih kandidata ili su kandidati odustali u toku sprovođenja postupka.
- 10 internih oglasa između državnih organa od kojih je 8 realizovano, a 2 nijesu realizovana jer nije bilo prijavljenih kandidata ili su kandidati odustali u toku sprovođenja postupka.
- 11 javnih oglasa po osnovu kojih su u 10 službenika zasnovala radni odnos Ministarstvu vanjskih poslova na neodređeno vrijeme. Jedan javni oglas nije realizovan jer prijavljeni kandidati nijesu zadovoljili u postupku obavezne provjere sposobnosti.
- 6 javnih konkursa za visoko rukovodni kadar - generalni direktori, od kojih je 5 realizovano tokom 2018.

6.3. Slobodan pristup informacijama

U toku 2018, Ministarstvu vanjskih poslova podnijeto je 15 zahtjeva za slobodan pristup informacija, po kojim je postupljeno na način što je:

- 6 zahtjeva usvojeno;
- 5 zahtjeva odbijeno;
- 2 zahtjeva proslijeđena nadležnom organu na dalje postupanje
- 2 zahtjeva su djelimično usvojena.

U svih 15 predmeta postupljeno je u Zakonom propisanom roku.

U toku 2018. podnijeto je ukupno 14 žalbi, od kojih je:

- 10 žalbi odbijeno od strane drugostepenog organa;
- 1 žalba usvojena, u kojem predmetu je Ministarstvo vanjskih poslova, u ponovnom postupku, postupilo i otklonilo ukazane nedostatke.

- 3 postupka obustavljena, zbog odustajanja podnosioca žalbe.

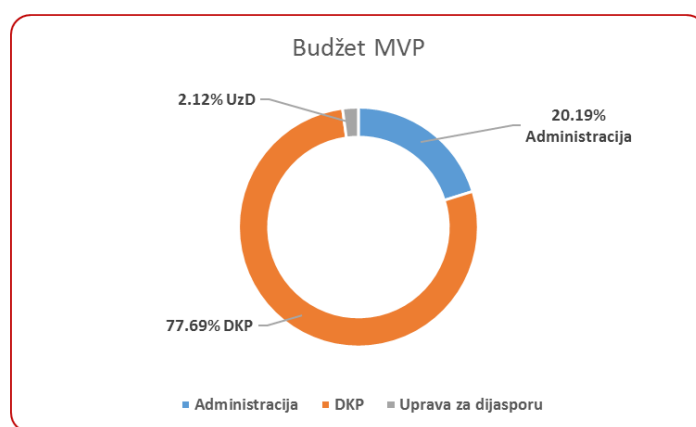
U toku 2018. okončana su 2 upravna spora, u kojima je presudom Upravnog suda, tužbeni zahtjev odbijen kao neosnovan, dok je u 2 predmeta postupak u toku.

Pred Agencijom za mirno rješavanje radnih sporova okončana su 3 postupka.

6.4. Finansije

Ministarstvo vanjskih poslova je u 2018. raspolagalo budžetom od 18.653.195,47€. U okviru Ministarstva funkcionisala su tri programa: Administracija, Diplomatsko-konzularna predstavništva i Uprava za Dijasporu.

Procentualna zastupljenost raspoloživih sredstava prikazana je na grafikonu:

Raspoloživa sredstva po programima i izvršenje budžeta, prikazani su u tabeli:

	Tekući (1)	Izvršenje (2)	Izvršenje u %(1:2)
Administracija	3.765.211,49	3.687.880,58	97,94
Diplomatsko-konzularna predstavništva	14.491.768,28	13.767.709,25	95,00
Uprava za dijasporu	396.215,70	366.221,46	92,42
Ukupno u eurima	18.653.195,47	17.821.811,29	95,54

Državna revizorska institucija je, tokom prve polovine 2018, izvršila reviziju pravilnosti materijalno-finansijskog poslovanja Ambasada Crne Gore u Republici Austriji, Republici Grčkoj, Republici Hrvatskoj, kao i Stalne Misije Crne Gore pri UN, OEBS i drugim međunarodnim organizacijama u Beču za 2017. Ministarstvo vanjskih poslova je, zajedno sa diplomatsko-konzularnim predstavništvima, u zadatom roku od šest mjeseci, ispravilo utvrđene nedostatke i obavijestilo Državnu revizorsku komisiju. Nedostaci su, najvećim dijelom, bili formalno-tehničke prirode i posljedica neažuriranih podzakonskih akata i internih pravilnika Ministarstva vanjskih poslova.

Krajem 2018. instalirano je novo softversko rješenje za praćenje izvještavanja iz predstavništava koje je u značajnoj mjeri povećalo transparentnost i brzinu izvještavanja.

Takođe, u 2018. su, shodno preporuci Državne revizorske komisije, vođene Knjige blagajne i Glavna knjiga.

6.5. Javne nabavke

Ministarstvo vanjskih poslova je pripremiło Plan javnih nabavki za 2018. godinu u iznosu od 899.651,84 eura, od čega se 414.710,00 eura odnosilo na vrijednost roba, a 484.941,84 eura na vrijednost usluga.

Sproveden je jedan otvoreni postupak, uz zaključivanje okvirnog sporazuma na četiri godine, za nabavku usluga – rezervacija i kupovina avio karata i, zaključen ugovor na vrijednost od 170.000,00 eura.

Na osnovu već potpisanog okvirnog sporazuma iz 2017. zaključeno je pet ugovora i to dva za nabavke roba, a tri za nabvake usluga:

Ugovor za nabavku roba kancelarijskog materijala, ugovorena vrijednost 16.999,24 eura;

Ugovor za nabavku roba goriva, ugovorena vrijednost 22.850,00 eura;

Ugovor za nabavku usluga – smještaj i realizacija ljetnje škole jezika i kluture Crne Gore, ugovorena vrijednost 15.507,83 eura;

Ugovor za nabavku usluga – fiksna telefonija, ugovorena vrijednost 26.400,00 eura;

Ugovor za nabavku usluga – organizacija okruglih skupova i javnih rasprava, ugovorena vrijednost 50.000,00 eura.

U skladu sa Procedurom o sprovođenju postupka nabavki male vrijednosti, sprovedena su 142 postupka ukupne vrijednosti 269.792,56 eura. Od navedenih postupaka za 32 nabavke male vrijednosti zaključen je ugovor, a 110 nabavki je realizovano direktnim prihvatanjem predračuna.

Primljena je donacija Ambasade Mađarske (50.000,00€) koja je utrošena kroz četiri postupka nabavke male vrijednosti i shodno tome zaključenih ugovora.

U toku 2018, Ministarstvo vanjskih poslova je dva puta na portalu Uprave za javne nabavke objavljivalo otvoreni postupak za nabavku usluga – organizacija hotelskog smještaja, konferencija, skupova i ostalih vezanih usluga. U prvom slučaju, postupak je okončan donošenjem Odluke o poništenju postupka javne nabavke na osnovu usvojene žalbe od strane ponuđača, a u drugom, postupak je okončan donošenjem Odluke o obustavljanju postupka od strane Naručioca i, nakon uložene žalbe, uslijedilo je poništavanje istog po službenoj dužnosti od strane Državne komisije za kontrolu postupaka javnih nabavki.

Izvještaj o sprovedenim javnim nabavkama za 2018. je u zakonskom roku dostavljen nadležnom organu.

VII DIPLOMATSKA AKADEMIJA

Diplomatska akademija je i tokom 2018. realizovala niz aktivnosti u oblasti međunarodne saradnje, stručnih ispita, stručnog osposobljavanja i usavršavanja, ali i obilježavanja jubileja – 15 godina od uspostavljanja Diplomatske akademije.

Diplomatska akademija je nastavila sa realizacijom stručnog usavršavanja, kako za zaposlene u Ministarstvu, tako i za zaposlene u drugim organima državne uprave u dijelu koji je od značaja za vršenje poslova vanjske politike. Službenici Ministarstva dobili su priliku da se usavršavaju na 25 programa prestižnih institucija u inostranstvu.

Sa ciljem ostvarivanja kontinuirane saradnje u obuci mladih diplomata, razmjene iskustva i informacija u oblasti diplomatije i međunarodnih odnosa, nastavilo se sa jačanjem saradnje sa drugim diplomatskim akademijama i relevantnim institucijama, pa su započeti postupci potpisivanja memoranduma o saradnji sa diplomatskim akademijama ministarstava vanjskih poslova Tunisa, Malte, Meksika, Kirgistana i Mongolije, a potpisan je Memorandum o saradnji sa diplomatsko-konzularnom akademijom Paragvaja. Nastavljena je tradicionalno dobra saradnja sa Međunarodnom organizacijom za frankofoniju u okviru koje su zaposleni imali priliku da usavršavaju francuski jezik, ali i da pohađaju seminar na francuskom jeziku o tehnikama pregovaranja u međunarodnim odnosima, procesu evropske integracije i tehnikama korespondencije.

Diplomatska akademija predstavljena je na 45. Internacionalnom forumu o diplomatskom treningu (IFDT), posvećenom razmjeni mišljenja o trendovima u oblasti obuke i razvoja diplomatskih vještina, koji okuplja eksperte iz međunarodnih odnosa i predstavnike diplomatskih akademija iz cijelog svijeta. Ovom prilikom istaknuta je kandidatura da domaćin ovog značajnog međunarodnog foruma 2021. godine bude Crne Gora.

Posebna pažnja posvećena je organizaciji crnogorske 11. Ljetnje škole za mlade diplomate „Vojvoda Gavro Vuković“, koja je u periodu od 1-8. jula 2018. okupila mlade diplomate iz 32 države. U fokusu je bila uloga i značaj diplomatije u vremenu (dez)integracija – doprinos globalnom miru i bezbjednosti, očuvanju međunarodnog mira i bezbjednosti, prevazilaženju kriza i razvijanju novih modela ekonomske, političke i bezbjednosne saradnje na međunarodnom planu. Bila je ovo prilika za mlade diplomate da se upoznaju sa istorijom, kulturom i prioritetima ne samo Crne Gore, već i država učesnica, te da kroz učenje, razmjenu mišljenja i druženje uspostave međusobne odnose i temelje buduće saradnje. Po prvi put su svoje predstavnike delegirali Maroko, Gambija, Gruzija i Ekvador.

U oblasti provjere znanja od značaja za vršenje poslova u oblasti vanjske politike, a u skladu sa nadležnostima Diplomatske akademije, usvojen je novi Pravilnik o programu i načinu polaganja diplomatsko-konzularnog ispita kojim je unaprijeđen program ispita i način polaganja. Programom su obuhvaćeni predmeti koji se odnose na istoriju Crne Gore i crnogorske diplomatije, diplomatsko pravo i praksu, konzularno pravo i praksu, međunarodne odnose i međunarodno pravo, vanjsku politiku Crne Gore i ekonomsku i kulturnu diplomatiju.

Prepoznajući značaj stranih jezika za diplomatsku službu, posebna pažnja posvećena je programima njihovog usavršavanja, imajući u vidu da se očekuje da zaposleni sa višim diplomatskim zvanjima znaju dva strana jezika. Usavršavanje engleskog jezika je, u skladu sa ranijom praksom, nastavljeno u saradnji sa Upravom za kadrove, a pored već postojeće mogućnosti usavršavanja francuskog jezika, pokrenuta je inicijativa i za učenje turskog jezika u saradnji sa Junus Emre institutom u Crnoj Gori.

Kada je riječ o usavršavanju zaposlenih u Ministarstvu vanjskih poslova, posebna pažnja posvećena je definisanju onih programa koji su prepoznati Zakonom o vanjskim poslovima, pa je tako usvojen Pravilnik o programu stručnog osposobljavanja pripravnika za rad na diplomatsko-konzularnim poslovima, koji akcenat stavlja na praktični dio stručnog osposobljavanja u saradnji sa mentorom, ali i na teorijski dio stručnog osposobljavanja koji, između ostalog, ima i svrhu da pripremi buduće kandidate za polaganje diplomatsko-konzularnog ispita. Diplomatska akademija radila je i na pripremi nacрта Pravilnika o programu i načinu polaganja višeg diplomatsko-konzularnog ispita, Pravilnika o programu priprema za rad u diplomatsko-konzularnom predstavništvu i Pravila o postupku upućivanja zaposlenih na stručno osposobljavanje i usavršavanje van Ministarstva vanjskih poslova.

Naročita pažnja posvećena je analizi potreba za posebnim stručnim osposobljavanjem i usavršavanjem mlađih diplomata, u cilju identifikovanja oblasti koje su od posebnog značaja. Proces analize potreba za posebnim stručnim usavršavanjem obuhvatio je identifikovanje kritičnih kompetencija od značaja za diplomate, analizu trenutnog stanja i izvođenje ključnih preporuka. Jasno identifikovane potrebe predstavljaju neophodnu polaznu osnovu za planiranje i realizaciju budućih programa stručnog osposobljavanja i usavršavanja, uz puno razumijevanje da identifikovane potrebe trebaju biti adresirane u skladu sa prioritetima i mogućnostima Ministarstva, ali da ujedno mogu poslužiti i kao dobra osnova za saradnju sa relevantnim partnerima iz zemlje i inostranstva.

Diplomatska akademija je bila domaćin jednodnevne konferencije posvećene inicijativi Pojas i put u okviru saradnje 16+1, ali i domaćin studijskih posjeta (mlade diplomate iz Albanije, studenti iz Sjedinjenih Američkih Država) i predavanja istaknutih zvaničnika (Slovačka, NATO).

Diplomatska akademija je u 2018. obilježila 15 godina postojanja. Svečana akademija povodom 15 godina od uspostavljanja Diplomatske akademije bila je prilika da se podsjeti na okolnosti koje su dovele do uspostavljanja akademije, kao i na ulogu i značaj diplomatije u obnovi crnogorske nezavisnosti.

VIII GLAVNI DIPLOMATSKI INSPEKTOR

Aktivnosti glavnog diplomatskog inspektora realizovane tokom 2018. bile su usmjerene na sagledavanje stanja i ocjene rada pojedinih diplomatsko-konzularnih predstavništava, kako s aspekta djelovanja samih diplomata u cilju promovisanja i zastupanja interesa Crne Gore, odnosno ostvarenja njenih strateških vanjskopolitičkih prioriteta, tako i s aspekta administrativno-finansijskog poslovanja predstavništava.

U skladu sa članom 19 Zakona o vanjskim poslovima i postojećim Pravilnikom o ovlaštenjima glavnog diplomatskog inspektora i načinu sprovođenja nadzora nad radom diplomatskih i konzularnih predstavništava Crne Gore u inostranstvu, a shodno Godišnjem planu nadzora nad radom diplomatsko-konzularnih predstavništava, u toku 2018. izvršen je redovan nadzor nad radom dva predstavništva i to Ambasade Crne Gore u Ujedinjenim Arapskim Emiratima, sa sjedištem u Abu Dabiju i Ambasade Crne Gore u Ruskoj Federaciji, sa sjedištem u Moskvi.

Pored izvršenih nadzora, izrade izvještaja i praćenja realizacije naloženih mjera, vršena je periodična evaluacija uslova u kojima funkcionišu DKP-a, kako bi se na najbolji način moglo doprinijeti unaprjeđenju efikasnosti i ekonomičnosti njihovih sveukupnih aktivnosti.

Takođe, razmijenjena su iskustva sa službama zemalja u regionu koje imaju iste ili slične nadležnosti i utvrđeni mogući modaliteti saradnje.

IX UPRAVA ZA DIJASPORU

Uprava za dijasporu je i u 2018. dodatno unaprjeđivala saradnju Crne Gore sa dijasporom, imajući u vidu da je Zakonom o saradnji Crne Gore sa dijasporom – iseljenicima Uprava za dijasporu prepoznata kao noseći organ uprave nadležan za odnose sa iseljeništvom u čijem upravnom postupanju je i isključiva nadležnost u ovoj oblasti. Uprava je nastojala da na snažniji i sistematičan način radi na unaprjeđenju odnosa sa iseljenicima i njihovim organizacijama, intenziviranju kontakata i saradnje sa iseljenicima kroz realizaciju više projekata i aktivnosti čiji je bila direktni ili indirektni nosilac.

9.1. Usvajanje Zakona o saradnji Crne Gore sa dijasporom – iseljenicima

Prvi Zakon o saradnji Crne Gore sa iseljenicima usvojen je jula 2015. S obzirom da je ovim zakonom po prvi put normativno regulisana ova problematika, njegovo usvajanje rezultiralo je nizom unapređenja na planu jačanja odnosa i saradnje sa iseljenicima. S obzirom da je ovim zakonom po prvi put normativno tretirana oblast saradnje i odnosa Crne Gore sa iseljeništvom, radilo se o jednom pionirskom poduhvatu, zbog čega su se kroz implementaciju istog uočile određene pravne praznine, nedorečenosti i druge nejasnoće zbog kojih se pristupilo izmjeni i dopuni Zakona. Kako je obim izmjena i dopuna prelazio 50% osnovnog teksta, pristupilo se izradi novog Zakona o saradnji Crne Gore sa dijasporom – iseljenicima koji je usvojen 10. maja 2018.

Najznačajnija novina koju uvodi novi Zakon jeste mogućnost sufinansiranja programa i projekata organizacija iseljenika na osnovu javnog konkursa. U poglavlju koji uređuje način raspodjele sredstava za očuvanje i jačanje saradnje sa iseljenicima, inkorporiran je niz odredbi kojima se uređuje pružanje podrške jačanju saradnje sa iseljenicima kroz sufinansiranje projekata i programa organizacija iseljenika, uvedeni su kriterijumi za vrednovanje programa i projekata, obim sufinansiranja, objavljivanje javnog konkursa, formiranje i rad Komisije za vrednovanje programa i projekata i propisan je pravni osnov za donošenje podzakonskog akta za vrednovanje programa odnosno projekata organizacija iseljenika.

Na ovaj način stvoren je jasan pravni osnov za pružanje podrške radu i aktivnostima organizacija iseljenika koje su važni partneri matičnoj državi u ostvarivanju i unaprijeđenju odnosa sa iseljenicima. Uprava će u skladu sa pomenutim zakonskim rješenjem raspisati Javni konkurs za sufinansiranje projekata i programa organizacija dijasporo najkasnije do 31.03.2019. Fond planiran za raspodjelu po konkursu iznosi 100.000 eura.

Novim Zakonom o saradnji Crne Gore sa dijasporom - iseljenicima značajno su unaprijeđene i odredbe u okviru poglavlja „Savjet za saradnju sa iseljenicima“, propisana je obaveza vođenja dodatnih evidencija o dijaspori, precizirane odredbe koje se tiču izdavanja iseljeničkih knjižica i organizacije manifestacije Dani dijasporo - iseljenika i dr.

Novi Zakon je zadržao građanski duh i princip jednakog statusa dijasporo - iseljenika iz svih iseljeničkih grupacija iz Crne Gore tj. duh kojim je pisan i prvi Zakon o saradnji Crne Gore sa iseljenicima. Pojedina pitanja, koja su od interesa za iseljeničtvo, poput statusnih prava (državljanstvo i dr.), stvaranja pretpostavki aktivnijeg učešća u kreiranju društveno - ekonomskih i političkih prilika u zemlji (glasanje, stvaranje pretpostavki i pogodnosti za povratak iseljenika i dr.), nijesu predmet ovog Zakona.

9.2. Dani dijasporo – iseljenika

U organizaciji Uprave za dijasporu i Opštine Gusinje, u Gusinju je 30. jula održana tradicionalna manifestacija „Dani iseljenika“. U okviru programa manifestacije, čiji je cilj jačanje veza matične zemlje sa iseljenicima, potpisan je Sporazum o bratimljenju opština Gusinje i Peć. Sporazum su potpisali predsjednica Opštine Gusinje Anela Čekić i predsjednik Opštine Peć Gazmend Muhadzeri. Jedan od prioriteta ove dvije opštine je otvaranje graničnog prelaza Murino-Čakor-Peć, što bi olakšalo komunikaciju i protok stanovništva, kao i turista koji sve više posjećuju ovo područje. Takođe će se raditi zajednički na infrastrukturnim projektima bitnim za razvoj ovog područja.

Organizovan je i Okrugli sto na temu „Uloga i značaj dijasporo u perspektivi razvoja Crne Gore“. Učesnike su pozdravili potpredsjednik Savjeta za saradnju sa iseljenicima Ruždija Jarović, predsjednica Opštine Gusinje Anela Čekić i direktor Uprave za dijasporu mr Predrag Mitrović. Tokom dva panela, raspravljano je o raznim temama iz domena privrede, trgovine, investicija, kulture, nauke i konzularnih poslova i iskazana je potreba

uključivanja naučnog potencijala iz dijaspore, skoncentrisanog na prestižnim univerzitetima, naučnim institutima i istraživačkim laboratorijama širom svijeta, u crnogorsku naučnu zajednicu.

Na Gradskom stadionu u Gusinju, odigrana je prijateljska fudbalska utakmica između predstavnika „matice“ i „dijaspore“.

Izuzetno posjećena je bila centralna proslava na platou ispred OŠ „Džafer Nikočević“. Pozdravne govore imali su: potpredsjednik Skupštine Crne Gore Branimir Gvozdenović, predsjednica Opštine Anela Čekić i direktor Uprave za dijasporu mr Predrag Mitrović, dok su u kulturno – umjetničkom programu učestvovali: Nina Strugar, Žuti Serhatlić, Goran Vratnica, Željko Samardžić, KUD „Džafer Nikočević“, Đorđije Tatić i Sanja Crvenica. Na proslavi je i premijerno prikazan dokumentarni film „Moje Gusinje“ koji predstavlja poklon Uprave za dijasporu Opštini Gusinje i njenoj dijaspori.

Drugog dana, 31. jula, u sali Centra za kulturu Opštine Gusinje prikazana je predstava „Mirovna misija“.

Sa centralne proslave „Dana dijaspore“ obezbijeden je direktan televizijski prenos, što je itekako doprinijelo promociji kako manifestacije, tako i afirmaciji brige koju matična država vodi o svojoj dijaspori

9.3. XII Ljetnja škola jezika i kulture Crne Gore „Crna Gora moja postojbina“

Dvanaesta Ljetnja škola jezika i kulture "Crna Gora moja postojbina" organizovana je u terminu od 20 – 30. jula na Ivanovim koritima. Školu je, o trošku organizatora, pohađalo 60 djece iz dijaspore, iz čak jedanaest zemalja: Albanija, Argentina, SAD, Srbija, Bosna i Hercegovina, Slovenija, Francuska, Švedska, Španija, Velika Britanija i Makedonija. Škola je namijenjena djeci iz dijaspore uzrasta 9 – 15 godina, održava se u ljetnjim mjesecima u Crnoj Gori još od 2007. Školu organizuje Uprava za dijasporu u saradnji sa Zavodom za školstvo. Za potrebe Škole izrađeni su posebni programi po kojima se izvodi nastava, a koje prate i posebni, za ovu svrhu, izrađeni udžbenici.

Za deset dana boravka u Crnoj Gori, polaznici Škole imali su priliku da kroz brojne radionice u prirodi i organizovana razgledanja kulturno-istorijske baštine, na zanimljiv i pristupačan način upoznaju ljepotu i vrijednosti Crne Gore, unaprijede znanje jezika i nauče više o istoriji, geografiji, kulturi, baštini, pjesmama i igrama zemlje iz koje potiču. U okviru programa Ljetnje škole, organizovane su posjete Cetinju, podlovčenskom selu Dolovi, Mauzoleju na Lovćenu, kao i Podgorici gdje su polaznici Škole učestvovali na amatersko-sportskoj manifestaciji "Crnogorske svjetske igre", gdje su naši polaznici osvojili i brojne pehare i diplome. Na organizovanoj završnoj proslavi polaznici su kroz pjesmu, igru i recitale predstavili naučeno, dok je organizator svim polaznicima uručio i diplome o pohađanju škole.

9.4. Organizovana III sjednica Savjeta za saradnju sa iseljenicima

Treća redovna sjednica Savjeta za saradnju sa iseljenicima, u organizaciji Uprave za dijasporu, održana je 27. jula u Podgorici. Savjet za saradnju sa iseljenicima savjetodavno je tijelo Vlade Crne Gore koje je konstituisano 2016, a čine ga predstavnici iseljenika (koje su predlagale najaktivnije i najbrojnije organizacije iseljenika u svijetu), predstavnici organa državne uprave, opština i drugih institucija i udruženja iz Crne Gore.

Formiranje ovog tijela od velikog je značaja za našu dijasporu, jer po prvi put iseljenici imaju mogućnost da preko Savjeta kandiduju pitanja od interesa za iseljeništvo, ukažu na probleme sa kojima se srijeću i sugerišu načine njihovog rješavanja. Zaključci i preporuke Savjeta su itekako mjerodavni i za Crnu Goru i predstavljaju smjernice pri kreiranju politike saradnje sa iseljenicima kao i konkretnih aktivnosti koje se osmišljavaju upravo kao odgovor na potrebe iseljenika.

U skladu sa zakonskom obavezom 12. oktobra je objavljen javni poziv za kandidovanje predstavnika iseljenika u Savjet za saradnju sa iseljenicima. Postupak predlaganja predstavnika iseljenika u Savjet je završen, a u prvom kvartalu 2019. se očekuje da Komisija oformljena u ovu svrhu donese predlog kandidata za članove Savjeta, kao i da Ministarstvo vanjskih poslova, na osnovu kompletnog postupka predlaganja kandidata koji sprovodi Uprava, dostavi Vladi Crne Gore predlog akta o obrazovanju Savjeta.

9.5. Normativno – pravne i druge aktivnosti

U toku 2018. pripremljena su dva podzakonska akta i to: Pravilnik o načinu vrednovanja programa odnosno projekata organizacija dijaspore – iseljenika i Pravilnik o kriterijumima i postupku dodjele nagrada pripadnicima dijaspore – iseljenicima i organizacijama dijaspore – iseljenika, čije usvajanje se očekuje početkom 2019.

Objavljen je Javni poziv organizacijama dijaspore – iseljenika za kandidovanje svojih predstavnika za članove Savjeta za saradnju sa dijasporom – iseljenicima.

U dijelu praćenja i zaštite statusnih prava iseljenika u zemljama prijema treba pomenuti aktivno učešće Uprave u radu Međuvladinog mješovitog odbora za sprovođenje Sporazuma između Republike Hrvatske i Crne Gore o zaštiti prava manjina, pomoć crnogorskoj zajednici na Kosovu, te kontinuirani rad na jačanju, afirmaciji i boljem organizovanju crnogorske manjine u Republici Srbiji.

Takođe, planirano je i realizovano više posjeta iseljeničkim sredinama (Srbija, SAD, Kanada, Makedonija, Njemačka, Belgija, Holandija, Luksemburg, Slovenija, Austrija, Švajcarska, Hrvatska i Turska) kojom prilikom je iskazana spremnost za dalje unapređenje odnosa, konkretizovani pojedini oblici saradnje u rješavanju pitanja od interesa za iseljeništvo, posredno dinamizirane aktivnosti iseljeničkih organizacija, njihova međusobna saradnja i rad na omasovljenju njihovog članstva.

U periodu od 13. do 21. oktobra organizovani su konzularni dani u više evropskih zemalja, a u cilju održavanja sastanaka sa udruženjima crnogorskih iseljenika i pružanja

konzularnih usluga. Konzularni dani održani su u sedam gradova: Ljubljani (Slovenija), Beču (Austrija), Minhenu (SR Njemačka), Cirihi (Švajcarska), Luksemburgu (Veliko Vojvodstvo Luksemburg), Briselu (Belgija) i Utrehtu (Holandija). Tokom konzularnih dana, obrađivani su zahtjevi crnogorskih državljana za izdavanje pasoša. Organizacija konzularnih dana pokazala se kao opravdana i korisna aktivnost sa čijom realizacijom bi trebalo nastaviti i u narednim godinama.

Sredinom decembra 2018, puštena je u upotrebu web aplikacija za upis iseljenika u evidenciju dijaspore Crne Gore. Radi se o web aplikaciji baziranoj na dobrovoljnom popunjavanju upitnika koga čine 22 pitanja, a koja se odnose na lične podatke, zanimanje, kontakt, zemlju prijema, vrijeme iseljavanja, članstva u nekoj iseljeničkoj organizaciji i dr. Na ovaj način dobijeni podaci predstavljaju veliku pomoć u radu sa iseljenicima i biće osnova za kreiranje mnogih statističkih izvještaja, u zavisnosti od uslova pretraživanja.

Upis se vrši popunjavanjem odgovora na priloženi upitnik do kojeg se dolazi klikom na odgovarajući baner sajtu Uprave. Svečano potpisivanje ugovora o donaciji te aplikacije koju je izradila i donirala makedonska informatička kuća NEXTSENSE.

X OCJENA STANJA I PREDLOG MJERA

Tokom 2018, oformljene su sve predviđene organizacione jedinice i otpočelo se sa kadrovskim snaženjem istih, kako bi se stvorili neophodni osnovi za kvalitetno obavljanje svakodnevnih radnih zadataka.

Stoga, predlog mjera za poboljšanje rada Ministarstva, a samim tim i ostvarivanje značajnijih dometa crnogorske vanjske politike, se odnosi na:

- snaženje imidža i dalje pozicioniranje Crne Gore kao kredibilne NATO članice;
- jačanje uloge regionalnog lidera i konstruktivnog partnera i susjeda;
- aktivno angažovanje u pregovaračkom procesu sa EU, uključujući intenzivnu diplomatsku aktivnost i predstavljanje ostvarenih rezultata u neposrednoj komunikaciji sa inostranim partnerima;
- realizaciju posjeta na visokom nivou, naročito u zemljama sa kojima nije uspostavljen redovan politički dijalog;
- afirmaciju ekonomske diplomatije i ostvarivanje veće prisutnosti Crne Gore na međunarodnim skupovima pogodnim za promociju njenih investicionih potencijala;
- proaktivno djelovanje u podsticanju saradnje sa predstavnicima dijaspore-iseljenika;

- jačanje administrativnih kapaciteta Ministarstva, a potom i diplomatsko-konzularnih predstavništava na najvažnijim političkim i geostrateškim adresama, uključujući i misije pri multilateralnim organizacijama, gdje je prepoznata potreba poboljšanja kvaliteta rada i fluktuacije informacija;
- poboljšanje komunikacije sa drugim organima državne uprave u cilju koordinisanja nastupa na međunarodnoj sceni;
- podsticanje i obezbjeđivanje maksimalne moguće zastupljenosti predstavnika Crne Gore u svim značajnim međunarodnim organizacijama, kako participirajući u radnim tijelima, tako i aktivnijem pristupu mogućnostima popunjavanja odgovarajućih mjesta u stručnim službama međunarodnih organizacija;
- intenziviranje pojedinačnih kontakata naših diplomata na svim nivoima sa predstavnicima institucija zemlje prijema, ali i članova diplomatskog kora, te akreditovanih predstavnika pri međunarodnim organizacijama;
- zaključivanje odgovarajućih sporazuma sa prijateljskim zemljama na konzularnoj zaštiti prava i interesa naših građana u onim zemljama u kojima nemamo naša predstavništva;
- unapređenje sistema kriptovane komunikacije i zaokruženje organizacionog okvira, praćeno donošenjem i punom implementacijom bezbjednosnih pravila, uz bezbjednosnu pripremu svih službenika Ministarstva, uspostavljanje sistema klasifikovanih i neklasifikovanih akata, uvođenje elektronskog potpisa i zaštićene elektronske arhive i dr.

ZAKLJUČAK

Uspješnom realizacijom brojnih aktivnosti u toku prethodne godine, Ministarstvo vanjskih poslova je pružilo kvalitetan, mjerljiv i prepoznatljiv doprinos pozicioniranju Crne Gore kako na regionalnom, tako i na evropskom, ali i širem multilateralnom planu.

Nakon ostvarenja punopravnog članstva u NATO-u, tokom 2018, ispunjavanjem zadatih obaveza i efikasnim sudjelovanjem na sastancima Alijanse, Crna Gora je predstavila kao pouzdan i kredibilan saveznik, faktor stabilnosti u regionu i promoter dobrosusjedskih odnosa i regionalne saradnje. Paralelno sa tim aktivnostima, uspješno su realizovane brojne aktivnosti usmjerene na ostvarivanje vidljivog progressa u pristupnim pregovorima sa EU, što je rezultiralo otvaranjem novih pregovaračkih poglavlja.

U cilju ostvarenja postavljenih ciljeva, od suštinskog značaja je bila frekventna i dinamična komunikacija sa zemljama partnerima kako tokom bilateralnih posjeta tako i/ili susreta

na multilateralnim forumima. Ne manje značajna bila je i dinamična komunikacija sa predstavnicima država i međunarodnih organizacija akreditovanim u Crnoj Gori.

Službenici Ministarstva vanjskih poslova, uključujući kako one u Crnoj Gori tako i članove diplomatsko-konzularnih predstavništava, kvalitetno, posvećeno i odgovorno su pristupali svim radnim zadacima i uspješno odgovorili očekivanjima rukovodstva.

ORGANIZACIONA STRUKTURA

